

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: V. Honvéd-utca 10. szám.
Kiadóhivatal: V. ker. Nádor-utca 34. szám.
Szerkesztéségi telefon: 35-86.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF**
Felolvasó szerkesztő: **KABOS EDE**
Igazgató: **HERTZKA LOTHÁR**

Egész évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Furfangok harca.

(v.) A hiszékeny, jámbor közönséget fellármázzák, idegeit gyujtó szavakkal felizgatják és felkeltik benne azt a várakozást, hogy az újra meginduló parlamenti csatában a legnemesebb és legerősebb szenvedelmek fognak egymással birokra kelni. Titkos összejöveteleik homályában pedig apró furfangokon s ugyanolyan apró ellenfurfangokon járatják az eszüket. „Ott leszünk!” harsogják a jámbor publikum színe előtt s a tömegben ilyenkor végigborzong mindenféle komor balsejtelem: a közfantázia önkéntelenül is hősiés vértanukat lát bennük, amint végsőt hörögve elbuknak az eltiprott szabadság védelmében. Ezenközben ők kisütik, hogyan lehetne a tüzes gesztenyét a siserdő zsarátokból mással kikapartatni. Teszem: a főrendekkel vagy a fejedelemmel vagy a bírósággal vagy a néppel. Mindegy, akármelyikkel; az se baj, ha valamennyivel; baj csak az volna, ha a parázsba a saját ujjakkal kellene nyulniok. Egy szó mint száz: a publikum daliák halálmegevető tusáját várja s alig fog egyebet látni ravasz kópéságoknál. A kérdés nem úgy áll, hogy ki fog győzni s ki elbukni. hanem úgy, hogy ki fogja a másikat lefőzni.

A kormány furfangjáról még nem hallani semmit. A kisebbség egyik fogása már kitudódott. Nincs benne valami ördöklő él. Nem veszik tudomásul az

ülésszak berekesztését, tehát az új ülészak megnyitását sem tekintik jogérvényesnek s ez okból a tisztikar és a bizottságok választásában részt nem vesznek, a maguk részéről a Ház jegyzői testületébe és bizottságaiba ellenzéki embert nem jelölnek s egyáltalában arra az alapra helyezkednek, hogy mindaz, ami a november 18-iki szabálytalan szavazás után történt, — tehát az ülészakot berekesztő királyi kézirat is — semmis: vagyis még a régi ülészak van együtt, a lex Daniel megszavazva nincs, a Ház régi tisztikarának és régi bizottságainak funkciója még nem járt le s a régi házszabály van még mindig érvényben. Mi ebben a fogás? Nem az, hogy a lex Danielt nem tekintik megszavazottnak és a régi házszabály jogalapjához ragaszkodnak. Hogy megáll-e ez az okoskodás vagy sem, arról utóvégre lehet beszélni. Az ellenzék azt mondja, hogy megáll; a kormány és a többség azt mondja, hogy nem áll meg. Igaza csak egyiküknek lehet: de értehma van mindkét álláspontnak. A fogás ott van, hogy érvénytelennek mondják a régi ülészakot berekesztő és az újat megnyitó királyi kéziratot. S erről aztán könnyű kimutatni, hogy ennek az álláspontnak a világon semmiféle értelme nincs.

Joggal mondhatja az ellenzék, hogy november 18-ikán a siketítő zivajban senki sem hallotta, mi volt a tartalma a királyi kéziratnak, amelyet

felolvastak. Joggal mondhatja azt is, hogy sokan a többségből sem sejtették, hogy amit az elkövetett erőszak után az elnök felolvastatott, királyi kézirat volt-e vagy valami egyéb irás. De mindezek után sem mondhatja senki azt, hogy a régi ülészak berekesztése érvénytelen. Hiszen ez a berekesztés nem többségi aktus volt, hanem a fejedelemnek a maga törvényes jogkörében véghezvitt cselekedete. A király az országgyűlést akkor napolja el, az ülészakot akkor rekeszti be s az új ülészakot akkor nyitja meg, amikor ő akarja. Ilyen természetű rendeletei saját magukban feltétlenül érvényesek. Joghatályukhoz nem kell semmiféle házhatározat, még a tudomásulvétel sem. Ezt az utóbbit csupán azért szokás kieszközölni, hogy a kézirat a főrendekhez is áttehető legyen. De megtörténhetne az is, hogy ugyanaz a kézirat külön-külön hiteles példányban érkezne a képviselőkhez és a főrendekhez. Akkor tudomásul sem kellene venni, hanemha merő udvariaságból a korona iránt. Sőt megeshetne az is, hogy olyankor rekeszti be királyi kézirat az ülészakot, amikor a parlament a saját akaratából napolta el magát s nem lévén együtt, azt nem is veheti külön házhatározattal tudomásul. Ha a kézirat kihirdetetik a hivatalos lapban, megvan a jogérvényessége. Aki egyebet mond, az félrebeszél. Vitatkozni a Házban arról igenis lehet, helyes tanácsot adott-e a felelős kormány a

TÁRCA

Egy újságíró könyve.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Hugo Ganz, a kiváló német publicista, oroszországi utjáról írott tárcáit össze-gyűjtötte és kiadta egy könyvben, melynek címe: „Vor der Katastrophe”, (Ein Blick in's Zarenreich.)

A könyv érdekes már tárgyánál fogva is. A közönség fantáziáját mindenkor izgatta Oroszország, e nagy terra incognita, ahol az örök ellentétek földalatti küzdelmeket vívnak egymással. Az utóbbi években nagyon divatba jöttek az orosz írók. S most meg éppen minden újságolvasó ember gondolataiban Oroszország sűrűn szerepel.

Amde, ha maga a könyv tárgya nem volna is ennyire aktuális: érdeklődésünket még úgy is felkeltené az irodalmi műfaj, melyet képvisel. Ime: a tárcából lett könyv. Az újságíró könyve. Hugo Ganz munkájának olvasása után igen kívánjuk, hogy ezután minél gyakrabban találkozhassunk ehhez hasonlókkal. Ebben a könyvben megvan minden kvalitása a valódi újságírónak: a szemléletesség, az éleslátás, a könnyedség és ama nagy kortörténelmi érzék, mely már szinte az ösztönnel és az thlettel határos. Maga az egész munka eleven példája az új igazságnak, hogy valaki lehet alapos, anélkül, hogy unalmas volna; lehet lelkiismeretes minden nagyképszerűség nélkül és

egyéáltalán lehet igazi író, még akkor is, ha különben zszurnalista.

A könyv címe jellemzi az író szempontját, melyből Oroszországot nézi és tanulmányozza. A művelt Európa már régen sejtí, hogy Oroszországban a végromlás közeledik. Azonban a hírek, mik a cár birodalmának sötétségéből időnkint kiszivárogtak, többnyire igen ellentétesek voltak és gyakran oly retentő állapotokat tártak fel, hogy a közvélemény jóformán elhinni sem merté őket. Hugo Ganz könyve talán az első teljesen szavahihető értesítés, amit a modern világ a mai Oroszországról kapott. Az író feltétlenül megbízhatóságában senkinek kételkedik. Ami a szakembereket illeti, akiktől az orosz viszonyokra vonatkozó adatainak egy részét beszerezte, azoknak őszinte voltáért az író maga kezkeskedik. Egyébként e szakemberek nevei — ugymond — világ-szerre ismeretesek s minden állításnak hiteles-ségét fényesen biztosíthatnák, ha az írónak nem kellene minden nevet gondosan elhallgatnia — éppen az orosz viszonyokra való tekintetből. Már ebből a titkolózásból is kiviláglik, hogy való igazság mindaz, ami nekünk, alkotmányos állam polgárainak, rémregénybe illő szörnyűségnek tetszik. Való igaz, hogy Oroszországban nem szabad gondolkodni az ember-reknek, nem szabad a közéleti jelenségeket bírálalniok, nem szabad politizálniok. Szibéria tényleg van s népességének javarésze éppen azokból kerül ki, akik odahaza gondolkodni és hangosan gondolkodni merészkedtek. Való igaz, hogy például olyan szabadság-hymuszokéért, amiket nálunk minden suszterinas régen fütő-

rész az után, Oroszországban meglelt emberek, tiszteletreméltó és családientartó polgárok, tanárok és orvosok, nehéz rubságra kerülnek. Jó házból való kisasszonyok pedig és előkelő fiatal urak nem áttalanak tüntető gyűléseket rendezni, akár nálunk az elfogadetlen bádogosságok, és igazgató szónoklatokat tartani a fegyveres kozák-rendőrség szemelátára. Mindezek az emberek tudják, hogy életükkel játszanak, s szent és őrzöngő rajongásban naponta készek életüket feláldozni — nem is a szabadságért, amelynek még halavány reménységára sem int felőlük, hanem akár a szabadság látezatának külső sallangjaért is — egy dalért, egy szónoklásért. S itt ez nem színészkedés és nem a herois páthosz szerelme. Mindaz, ami másutt üres frízis, itt igaz — éppen azért igaz, mert vérrel kell megfizetni érette. Ugyanaz a társadalmi osztály, mely másutt fásult gyunyval megmósolyogná ezeket a dolgokat, itt a kereszt-szítétek fanatizmusával küzködik éretteük.

Különösen jellemzi Oroszországot, hogy a legelkezebb szocialisták is épp azokból a társadalmi osztályokból kerülnek ki, amelyek ellen másutt harcolni kell a szocializmusnak. Ez egyrészt onnan magyarázható, hogy azok, akik másutt a szocialisták zömét alkotják, a munkások, — Oroszországban nemcsak, hogy nagy inségben vannak, de kevesen is vannak és a népességnek igen csekély töredék-részét képviselik. Az ipar általában pang s a munkások összes létszáma az egész óriás orosz birodalomban 2 millióra tehető. A parasztok pedig éppen nem lehetnek szocialisták, mert egyáltalán nem érintkeznek semmiféle moderu áru-

fejedeleme, midőn az ülésszak be-
rekesztésére vonatkozó elhatározásra
birta. Sőt e tanácsért felelősségre is
lehet a kormányt vonni s esetleg meg-
buktatni vagy vád alá is helyezni. *De
mindezt csak az új ülésszakban a Ház-
nak újból való megalakulása után.* Am-
nagy a berekesztés feltétlenül és azon-
nal jogérvényes. Azaz hogy feltétlenül
mégsem. Egy feltétele a jogerejének
igenis van: *a kéziratnak a kormányel-
nöktől ellenjegyzetnek kell lennie.* Ha
ez a kellék hiányzik, a berekesztés ér-
vénytelen akkor is, ha a Ház tudomásul
vette. Ha ez a kellék megvan, akkor jog-
erejének beállításához nem szükséges a
tudomásulvétel.

Mit csinál tehát az, aki érvényte-
lennek mond egy kellőképp ellenjegyz-
zett oly királyi kéziratot, amely az or-
szággyűlés ülésszakának berekesztését
rendeli el? Aki ezt teszi, *törvényt szeg.*
Meggégi az 1848-iki alkotmánytör-
vényt, amely az ülésszak berekesztését
világosan és korlátlanul a királyi jog-
körbe utalja. S aki pedig az így bere-
kesztett ülésszak után s az új ülésszak
megnyitását elrendelő királyi elhatáro-
zás után a Ház új megalakulását teszi
lehetetlenné, *az házszabályt tipor.*

Még pedig a régi házszabályt.

Mert a régi házszabály mondja ki
azt, hogy az új ülésszak megnyitakor
a Ház alelnökeit, jegyzőit és bizottságait
meg kell választani.

BELFÖLD

Lengyel Zoltán mentelmi ügye. Mint érle-
sülünk, a budapesti királyi ügyészség beszámolt
a nyomozást dr. Lengyel Zoltán országgyűlési kép-
viselő följelentése tárgyában. Lengyel Zoltán tudva-
levőleg mentelmi jogának megsértése, személyes
szabadság ellen való vétés és hivatalos hatalom-
mal való visszaélés címén tett följelentést Rudnogy
Béla főkapitány, Schmidt Ede rendőrfelügyelő
és ama négy rendőr ellen, akik a vasuti sztrájk em-
lékeztetés vasárnapján a Demokratákör előtt éz-

szgyűlt eokaság soraiból a VI. kerületi kapitányság
elő állították.

A megokolás elmondja, hogy Lengyel Zoltán
haszontalanoknak nevezte Bán Balázs és Tamás-
kovic János rendőröket, amiért azok Radó Aladár
magánhivatalnokot engedelmességre és a szemé-
lyazonosság megállapítása céljából bekísérték a
kapitányságra. Lengyel Zoltán meg is ragadta az
egyik rendőr karját és követelte Radó szabadon-
bocsátását. Ezzel Lengyel Zoltán erőszakkal meg-
akadályozta a hatósági közegeket a hatóság meg-
hagyásának végrehajtásában és hatóság ellen való
erőszak büntetetté követte el. És minthogy a rend-
őrök a tömeg erőszakos beavatkozásának veszedel-
me is fenyegette és minthogy veszedelem és a rend-
őri intézkedés végrehajtását gátló akadály csakis
Lengyel Zoltán eltávolításával volt megszüntethető,
Lengyel Zoltán bekísértése nemcsak megokolt, de
törvényes is volt. Minthogy pedig Lengyel Zoltán
a Demokratákör előtt nem képviselői hivatását gya-
korolta, országgyűlési tagok ellen való büntettről
sem lehet szó.

Lengyel Zoltán e határozat ellen nyolc napon
belül felelbezhethet.

A német kereskedelmi szerződések. Mint
jól értesült helyről jelentik, Németor-
szág és Ausztria-Magyarország között
megindultak a diplomáciai tárgyalások a ke-
reskedelmi szerződés megkötése érdekében.
Gólurowski gróf külügyminiszter már el is
küldte erre vonatkozó jegyzékét Berlinbe. A
tegnapelőtti bécsi miniszteri értekezlet annyiban
pozitív eredményt mutathat föl, hogy
megállapodtak amaz elvi feltételekben, ame-
lyek mellett Ausztria-Magyarország kész volna
a német birodalommal újabb tárgyalásokba
bocsátkozni. Ez elvi feltételeket tudatta jegy-
zékében a külügyminiszter a német kormány-
nyal. Egyébként biztos, hogy tegnap fontos
mozzanat lépett előtérbe a tárgyalásokban.
Erre volt az is, hogy Hieronymi és Tallian mi-
niszterek ma reggel Budapestről Bécsbe ér-
keztek és ott újra megindult a tanácskozás a
két kormány gazdasági miniszterei közt. A
tárgyalások újabb felvételét bizonyítja az is,
hogy Bülow gróf akocellár ma kijelentette a
birodalomgyűlésben, hogy a már megkötött ke-
reskedelmi szerződéseket csak karácsony után ter-
jeszti elő. Bülow idevonatkozó nagyérdemű
nyilatkozata így szól:

Az Ausztria és Magyarországgal folytatott
tárgyalások, mint az urak tudják, holtpontra ju-
tottak és jelentékenyebb különbségek miatt meg-
akadtak. Most azonban Ausztria és Magyarország
részéről hozzánk juttatott közlések folytán
remélhető, hogy ezzel a szomszédunkkal is sikerül
a kívánt egyezséget létesítenünk. Természetesen

lattal. Buta, állati tudatlanságban élnek s tel-
jesen a pópák befolyása alatt állanak. Az egy-
házi hatalommal szemben a felsőbb osztályok
egyre és önfeláldozó módon működnek, hogy
erőföltséggel megmentsék a szerencsétlen parasz-
tokat. Így például egyedül a kereskedők testü-
lete öt év alatt 136 iskolát építtetett, mígnek
évi fenntartása 4 millió rubelbe kerül. Az ál-
lam ehhez egy fillérvényi segélyt sem ad; s í-
lten két hatalmas támaszával, a papsággal és a
rendőrséggel igyekszik mindenáron elnyomtatni
az efféle törekvéseket. Nehogy azonban akár a
szíváncsi külföld, akár maga az emberszerető
cár beláthasson a dolgok mélyébe: a vezető
államférfiak jóvoltából felépült Pétervárot a
„népháza”. Ez színház és vendéglő egyben s
állítólag a nép művelődését és szórakozását szol-
gálja. Azonban a helyárok oly nagyok, hogy a
„nép” ide egyáltalán nem járhat. Külömben is
a „népháza”-nak egész szellemét a belügymi-
nisztériumból irányítják s a színelőadások
keretében tüntetéseket rendeztetnek a kormány
javára.

Mind e visszaélésekről a cár mitsem
tud. Személyes ismerősei az uralkodót igen jó-
kellik, de roppant gyönge, mélabús, szinte gyer-
mekes embernek mondják. Megvan benne a
néphez való jóindulat; de eszelekvésre egyál-
talan nem képes. Teljesen a kamarillának, a
minisztereknek és az udvari főméltóságoknak
befolyása alatt áll. Ezeknek legelső törekvésük,
hogy a cárt kínai fallal elzárják a valóságától
és a nemzetétől. Így történt, hogy a cár például
még életében nem látott orosz falat, nem be-
lélt még soha hatósági hivatalnokkal. Plehve

nek éppen az volt a politikája, hogy a cárt el-
rettentette a néptől, elhitette vele, hogy foly-
vást életére törnek. Mindenféle hamisított ana-
chista irásokat, halálos fenyegetéseket csem-
pézettett saját titkosrendőreivel a cár ágyába,
a párnái közé, sőt még a zsebeibe is. Plehve-
vel együtt Muraviev igazságügyminiszternek
volt a cárra feltétlen befolyása. Muraviev mi-
nisztersége alatt nagyon megromlottak a köz-
állapotok. Így megtörtént, hogy az igazságügy-
miniszter maga egy nagy pénzcsoport perének
érdekében a bírakat sorra megvesztegette. Neri-
csak pénzzel, hanem soronkívüli előléptetések-
kel és kitüntetésekkel is. Ezt a dolgot mindenki
tudta.

Epp oly nyílt titok volt az „acél-rész-
vénytársaság” ügye; megalakítására sok milliót
összeharcoltak s pár év múlva kiderült, hogy
a társaság bányáiban vasércnek egyáltalán híre
sincs, soha nem is volt, s ezt az illetékes körök-
ben tudták, mikor a részvénytársaság megalakult.
E panama-ügynek főszereplője volt az
egyik nagyherec, a cár nagybátyja. Orosz-
országban általánosan elterjedt az a meggyőző-
dés, hogy a nagyherecnek épp annyira meg-
vesztegethető, mint mindeki más. Az udvar-
nak a polgárság és a felsőbb osztályok előtt
senmi tekintélye sincsen, dinasztikus érzések-
ről meg éppen szó sem lehet. Egyedül a pa-
raszt, akin fogott a pópák tanítása, tartja a
cárt valami földöntúli, titokzatos lénynek, ki a
világ sorsát igazítja.

Hugo Ganz előkelő orosz politikuskótl
megkérdezte, van-e reményük aziránt, hogy

ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy csak oly szerző-
déshez járulhatunk hozzá, mely megfelelő garan-
ciát nyújt nekünk arra nézve, hogy a német
„marha meg lesz védve a marhavész behurcolásának
veszélyeitől. Az osztrák beviteli vám tekintetében
is van némely feltétele a szerződés megkötésének,
amely feltétel kivétel iparunk érdekében elenged-
hetetlen. Minthogy a már létre jött hat kereske-
delmi szerződés előterjesztése az Ausztria és Magyar
országgal folytatott tárgyalásokra *caravólag halna*
és minthogy másrészt a t. Ház elintézésére váró
ügyanyag folytán a kereskedelmi szerződések az
idő szerint nem volnának teljesen megfelelő mó-
don tárgyalhatók, azokat csak karácsony után
terjeszti a kormány a t. Ház elé. Törekedni fo-
gunk, hogy a szerződések életbe léptetése ezáltal
késedelmet ne szenvedjen. Ilyen körülmények
között kérem a t. Házat, hogy a kereskedelmi
politikai kérdés tárgyalásába egyelőre ne bocsát-
hozzék.

A kivándorlás rendezése. A belügyminisz-
ter a kivándorlás ügyében a következő körrendelet-
tet intézte valamennyi járás főszolgabíráihoz és
a városok polgármestereihez:

A Cunard Steam Ship Co. Limited liverpooli
cégnak tekintettel azon sajnós körülményre, hogy
oly nagy a kivándorlók száma, hogy azokat a Cu-
nard hajóstársaság nem képes hajóin Fiuméből el-
szállítani, az Antwerpenen át való szállítás pedig ká-
nyelmentlen, sőt felette terhes, maguknak a kivá-
ndorlóknak érdekében addig is, amíg ez irányban a
végleges rendezés megtörténik, ideiglenesen meg-
engedem, hogy azokat a kivándorlókat, kiket a Cunard
társaságnak Fiuméből induló hajói befogadni nem
képesek, az északnyugati európai kikötők, úgy-
mint Bréma, Hamburg, Antwerpen, Rotterdam és
Havre felé irányíthassák, azzal a kötelezettséggel,
hogy az ezen utvonalonon szállított kivándorlókra
néve is az 1903. IV. törvények és az ennek végre-
hajtása tárgyában kiadott utasítás rendelkezéseinek
megtartásáért az említett társaság felelős. A
belügyminiszter ez alapon utasítja a hatóságokat,
hogy az Adria által kiállított hajójegyekkel vagy
igazolvánnyal ellátott kivándorlók a fentemlí-
tett kikötőkbe szabadon utazhassanak s abban még
akkor sem gátoltassanak, ha utyelük a fumei ut-
irányra is szállna.

hazájuk állapota a közel jövőben megjavulna.
Mindannyian nem-et mondtak. A javuláshoz
alkotmányos népképviselő kellene és sajtó-
szabadság. Mindkettőtől Oroszországban még
beláthatatlan messzire vannak. Könyv és újság
mind csak a cenzorok jóváhagyásával jelenik
meg; gyakran megeskik, hogy a napilapok tar-
talmának felelőszét kitörlik. Tolstoj műveit
olvasni tilos, s akinél ilyen találnak, rögtön
vizsgálati fogságba viszik s néha félévig ott
marasztják. Lapot alapítani csak olyan újság-
írónak szabad, aki a főcenzornak kijelenti,
hogy nem fogja az alkotmányos államforma
eszméjét propagálni és munkatársaira is vi-
gvaani fog, nehogy efféle „örültségek”-et hir-
dessenek.

Ily körülmények között az orosz politiku-
soknak már csak egy, igen szomorú reményük
van: s ez — a katasztrófa bekövetkezése. Ezt
kívánják és várják valahányan. A gazdasági
romlás már rég kikezdte a cár birodalmát; ám,
ahogy eddig takargatták, úgy ezután is takar-
gatták volna, ha közbe nem jön a rettentő japán
háború. Most, úgy hiszik a mérvadó államférfi-
ak, Oroszországot a saját népe és a külföld
is egyszerre megismeri majd igaz mivoltában,
mint korhadó és roskadozó hatalmasságot.
Mindmáig Potemkin politikáját követték
Oroszországban; aranykupolákat raktak düle-
dező templomok fölébe, azonban a véletlen
akarta, hogy egy kicsiny növényi és bátor ázsiai
emberfaj, akiről eddig szintén igen keveset tud-
tunk, leleplezte Potemkin utódainak birodal-
mát.

Mozgalmas napok.

Budapest, december 9.

Egymás taktikai mozdulatait leve, egymást fenyegetve, ellenőrizve és lefőzni vágyva: buzgólkodnak a pártok jobbról is, balról is. Az egyes népgyűlések jóformán csak alkalmak, hogy a vezérek egymásnak felelgesenek. Az ugynevezett; nemzet ebben a vezérjátékban csak éljenez, abugol vagy eodortatja magát az árral. A vezérek pedig ma már nem is azért beszélnek, mintha még mindig volna mondanivalójuk, hanem inkább azért, hogy a környezet — melyet némi jóindulattal közvéleménynek kereszteltek el — el ne aludjék. Mert igazság szerint az egész ország kérdést már nem tulságosan érdeklí az ország népét. Kezdetül fogva is mesterségesen lehetett csak érdeklődését fölkelteni, ma pedig szintén csak mesterséges beszéd-injekciókkal lehet ébrentartani.

A mai napnak azonban van legalább valami konkrét eseménye is. Ma megtudtuk, hogy az első ülés kedden, december 13-án lesz. Tehát azon a napon, melyet a kormány kezdetül fogva sejtetni engedett, holott az ellenzék folyton-folyvást csínytelőt tartott, rászedéstől ijedezett. Nem tűzik ki az első ülést meglepetésszerűen, nem taktikáznak a dátummal, nem lesik ki azt az időt, mikor az ellenzék éppen vidéki kortesuton van, nem gondolnak hirtelen és delután összehívandó ülésre, hanem a miniszterelnök jóelőre, már a szabadelvűpárt mai értekezletén bejelentette, hogy keddre az új ülészek megnyílik.

Tizenharmadikán. Es egy pénteki napon volt, mikor Tisza áttörte a formát. Es ma megint péntek van, mikor a szabadelvűpártot értekezletre hívta és fanatizálta. Tizenhárom szám és péntek — ez se számítt Tiszánál. Nohát habonásnak ezt az embert nem lehet mondani. Es gyávának sem. Mert az ellenzék rejtjelmes fenyegetései között ő biggadtágra és nyugalomra inti ugyan pártját, de maga a legnagyobb erőlyre van elszánva és a barútságos riasztatások dacára Marosvásárhelyre is elmegy. Hit és fanatizmus dolgozik benne és esodákat mesélnék róla, milyen hívők és fanatikusok lesznek, akik szemtől-szembe hallják hareias beszédeit. A szabadelvűpárt mai értekezletén beszorkányság volt, amit művelt. A fanatizált párt majd szétszedte lelkesedésben vezérét s az őz Podmaniczky sirt, mint egy gyermek, hogy ő az őszforradásnak ilyen bizonyítékait hosszú életén keresztül még sohase látta. Pedig Podmaniczky elnökölt abban a pártban a Tisza Kálmán idejében is.

Ma már a fővárosba gyűlt a szövökzött ellenzék is. Dél előtt a pártok külön is, együtt is tanácskoztak s úgy határoztak, hogy az ülészek berekesztését törvényesnek el nem ismerik, a Ház új alakulását ehhez képest szükségesnek nem tartják, az alakulásban tehát részt nem vesznek. Este aztán megint összejöttek, hogy a szabadelvűpárt értekezletéből kapott hírekhez képest esetleg a szükséges ellenlépéseket megbeszélhessék. Erre azonban komolyabb szükség nem volt, mert a szabadelvűpártból csak az a hír érkezett, hogy a király az új ülészeket december 13-ára hívta össze és hogy a szabadelvűpárt tagjai ma is éppen olyan teljes számban és olyan elszántan jöttek össze, mint a nevezetes novemberi ülésre.

Most már az ellenzék a maga tervgyűteményéből azt egészíti ki és azt tökéletesíti, melyet arra az esetre készített, ha az ülés kedden, tizenharmadikán lesz. Mert egyéb ként csinált a vezérlo bizottság terveket más lehetséges és lehetetlen eshetőségekre is...

A szabadelvűpárt értekezlete.

A szabadelvűpárt mai értekezlete szokatlanul lelkes hangulatban folyt le. A miniszterelnök beszéde valóságos faugázálta az igen nagy számban megjelent képviselőket, akik perecekig tapsoltak Tiszának, mikor az emelvényre föllépett s hosszantartó zajos éljenzéssel és tapsal honorálták, mikor beszédét befejezte. A kormányelnök beszéde mindenekelőtt azt a meglepetést hozta, hogy a képviselőház új ülészeket kedden fogják megnyitni. A keddi nap lesz tehát az, amelyen a két egymással szembe álló tábor újból találkozik fog a törvényhozás termében. Hogy ennél a találkozásnál miképpen állanak majd egymással szemben, arra nézve a szabadelvűpárt mai szokatlanul lelkes hangulatából egyértelmű lehet következtetn. Ha enged nem, azt, hogy az elszántság a jobboldalon ma sem kisebb, mint volt az emlékeztetés éjszakai ülésén.

A kormányelnök beszédeinek további részében alig volt valami újabb szempont. Inkább összegezése azoknak az érveknek, amelyekkel a pártnak esatába kell szállania. Új és meglepő volt azonban a beszédek az a része, melyben a pártból kilépett férfiak, főleg az Andrássy Gyula érveivel foglalkozott. Es itt pikáns is volt a miniszterelnök. Andrássy érveivel szemben — egy közögi tanácsot emelt ki használatra általános derültség között.

Az értekezlet lefolyásáról a következőket jelentí tudósítónk:

Pontban fél nyolc órákor vette kezdetét a szabadelvűpárt ma esti értekezlete, melyre a párt tagjai föltűnően nagy számban jelentek meg. Tisza Istvánt, aki a kitűzött idő előtt néhány perccel jelent meg, zajosan megjelénzték s ugyancsak éljenzéssel fogadták Podmaniczky Frigyes bárót, aki megnyitotta az értekezletet s jelentette, hogy a miniszterelnök kíván előterjesztést tenni.

(Tisza beszéde.)

Gróf Tisza István miniszterelnök a követ kezű beszédét mondotta: T. barátaim! A mai napon értesítettem a képviselőház és a főrendiház elnökségét, hogy ő felségétől legközelebb királyi leirat érkezett, amelynek meghallgatása véget érttem az országgyűlés két háttal jöve keddre, a hónap 13-ára összehívandó.

Először a rendes szokástól, amely szerint csak közvetlenül az országgyűlés tárgyalásainak megkezdése előtt szoktunk tanácskozára összegyűlni, bátorágot vettem magamnak, felkérni a párt t. elnökét, hogy már a mai napra hívja össze az értekezletet. Tettem ezt azért, mert azon meggyőződés vezetett, hogy a mai kétségtelenül komoly időben és az előttünk álló küzdelem küszöbén helyesebb, ha pár nappal a képviselőház tárgyalásának megkezdése előtt nyugtók alkalmat a párt igen t. tagjainak arra, hogy itt ebben a bizalmas barúti körben jöjjünk tisztába a helyzettel és a legközelebbi teendőkkel. (Helyeslés.)

Mielőtt azonban erre áttérnénk, engedjétek meg, hogy az első szavam, amelyvel hoztók fordulok, a hála és a köszönet kifejezése legyen. Hála és köszönet nem saját nevémben, de a gondjaimra és felelősségemre bízott nagy országos értekek nevében. (Élénk éljenzés.)

Mélyen t. barátaim! Ti azzal a magatartással, amelyet a közelmúlt lezajlott nehé küzdelemben tanúsítottatok, nagy és nehéz kötelességet teljesítettetek az ország számára. Ti megvédtétek az alapot, a kiindulási pontot, amelyről előre haladva, egy jobb, emelkedetebbi, tisztább jövőt biztosíthatunk a magyar parlamentarizmus számára és a fázis elhatározás, amely benneteket az első esatában az első győzelemhez vezetett, magában hordja a siker esirait az előttünk álló küzdelemre. (Élénk tetszés és éljenzés.)

En meg vagyok róla győződve, hogy ha a negyedik ülészek az november 18-iki események után megnyitották volna, ugyanaz az elhatározás, amely benneteket november 18-án vezetett, gyors egymásutánban döntötte volna el a hátralevő függő kérdéseket is. (Ugy van! Ugy van!) De érett megfontolás után mégis azzal a tanácsal fordultam ő felségéhez, hogy a negyedik ülészeket csak hosszabb szünet közebevetése után nyissa meg. Tottam ezt azért, mert nem akartam, hogy az ország sorsának egy ilyen fordulópontján bárki is elharmarkolva, pillanatnyi benyomások sulya alatt eselkedjék. (Élénk helyeslés és tetszés.) Időt akartam engedni mindeneknek, a mi pártunk tagjainak úgy, mint az ellenzék tagjainak, hogy gondolják meg, meglegejük lehetőleg híggadnan és nyugodtan az eseményeket és azután határozzunk rfelet, hogy a haza iránti kötelességük minő magatartást diktálnak nekünk és

időt akartam engedni az ország közvéleményének is a megnyitkozásra, azt tartottam, hogy az előttünk álló küzdelemben való rendületlen kitartással az igazi erkölcsi jogosultságot az adja meg, ha látjuk, — omint hát! Istennek ma már látjuk is — hogy eljárásunk az általános közvélemény tulajdon részében helyeslésre talál. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.)

Hála Istennek ebben a várakozásban, ebben a reményben nem esaltotkam és az esetverő lárna, amelylyel a közvéleményt elkábitani és a megtörtént események valódi bordereje iránt tévedésbe ejteni igyekeznek, úgy látszik, legalább, hogy meglehetősen siket föllekre talált. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.) Hiszen mindezzel a lárával, nem is a nagyításnak, de igazán a valótlanságoknak az egész rendszerével és hálózatával szemben, amely a megindult féktelen agitációt jellemzi, elég ridegen és egyszerűen rámutatunk a tényekre. (Igaz! Ugy van!)

Mit tettünk mi, t. barátaim, november 18-án? Megszereztük egy mérsékelt házszabályreform bizottságot, megszereztük egy ideiglenes és tárgylegileg is a legszűkebb körre szorított erősebb rendszabály elfogadása által. (Igaz! Ugy van!) és elfogadtuk ezen kivételes, ideiglenes rendszabályt olyan módon, hogy akkor, midőn az ellenzék az erőszak terére lépett, amikor az ellenzék a tanácskozásban való részvételt megtagadta és a technikai obstrukció fegyveréhez nyúlt. (Igaz! Ugy van!) az ugyanis meddő és céltalan időtöltéstől tartózkodva (Igaz! Ugy van!) érvényre emeltük az országgyűlés nagy többségének kétszeten akaratát. (Élénk helyeslés.)

Ez történt és semmi egyéb. Es ha végignézzük mindazokon a harcokon, amelyek a parlamentaris országokban az obstrukcióval szemben lefolytak, úgy azt fogjuk látni, hogy a szabályok betartásához, eltekintve egy sikertelen kísérletől, egyetlen egy parlament sem ragaszkodhatott, csak az osztrák parlament; hogy ott minő eredményvel, hogy ott az ország legfontosabb érdekeire nézve minő kihatással, azt felesleges is tovább fejtegetni. (Helyeslés.) Minden más országban, ahol komolyan vették az alkotmányosságot, ahol igazi ragaszkodás élt az alkotmányos intézményekhez, elbántak azzal a rákfenőjével a modern parlamentarizmusnak, de elbántak, mert másképp nem teheték, a szabályok kisebb vagy nagyobb figyelmet kivül hagyásával. (Élénk helyeslés.)

Az egész külföldön hasonló jelenségekkel találkozunk. Ott nem jutott eszébe senkinek alkotmánytörpírsérről, az egész közállapot fölfordulásáról beszélni úgy, ahogy itt igyekeznek és én azt hiszem, egyszerűen rámutatva ezen külföldi példákra, tehát nekünk napirendre a ferdelekednek, a méltatlan tanácsoknak mindazon hatalmazta felett, amelylyel olyan oldalról hatmoznak el most bennünket, amely oldalról a házszabályokhoz rést rás és lyukat lytk után hűtöttek, amely oldalnak egész politikai magatartása nem volt egyéb, mint a házszabályok számcsietevőg rendelkezésének láblal títprása (Hosszszantartó, élénk helyeslés.) és akik ma igazán komikus szatiristákban vannak, amidőn egyszerre mint a házszabályoknak, mint a magyar alkotmányosság ezen egyetlen palládiumának védelemző állanak a nemzet elé. (Hosszszantartó, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Hát ne törődjünk ezekkel, de engedjétek meg, hogy foglalkozzam azokkal az érvekkel, amelyekben azújhatomra, komoly és hazájuk sorsát komolyan szívőkön viselő hazafiaknak őszinte komoly aggodalmait látom megnyilvánulni. Ezeket az aggodalmakat tisztelen és becsülöm, dacára annak, hogy a legkevésbé sem esztrohatom bennök. Az ezen férfiak iránt érzelt tisztelet és becsület visz arra, hogy igyekezzem teljes objektivitással és lehetőleg röviden foglalkozni azzal az egy pár érvel, amelyet ezen oldalról hallottunk. (Halljuk! Halljuk!)

Az első az a kifogás, hogy procedens alkotunk. Hát tisztelt barátaim, én nem tehetek róla, de ha a gyereket nevével kell neveznem, ebben bizonyos fogalomzavarok a jellel látom. (Felkiáltások: Ugy van!) mert hiszen procedens lehet alkotni egy jogszabály alkalmazásánál azzal, hogy bizonyos magyarázatot, értelemszerűt adok annak a jogszabálynak, amely magyarázat, amely értelmezés irányadó lehet hasonló esetek elődítése alkalmával. De az olyan eljárás, amelynél nem is igyekezzünk annak a látszatot vagy annak a színdé felkölteni, hogy mi itt a meglovó jogszabályok keretén belül maradjunk, hanem ahol az ország nagy érdekeire és ezekből folyólag a végszükségre hivatkozva egyenesen kijelentjük, hogy állítjuk a formát, hogy megszűnik a jogszabályt, ez procedens már magánál a dolog természeténél fogva nem alkotható, ill procedensről beszélni csakúgyan contradictio in adjecto. (Tetszés és helyeslés.)

Lehet talán azt mondani, hogy példát adunk. Ez igaz. De már most azt kérdezem, hogy az a példát, amelyet adunk, vajjon nem rejt-e hasznos tanulságokat magában az országra és a nemzetre nézve. Mert vajjon a mi képvisünk, amely bekövetkezett

akkor, amikor éveken keresztül következetesen a legnagyobb lelkiismeretességgel használták fel a formáknak minden létezőjét, mind a hibáját, megakaszták a lényegnek megfontolására, a nemzet legnagyobb érdekei kompromittálására, a nemzet lemondására, hogy mondjam, mikor éveken át tartó türelmem után végre valahára a formáknak egy ilyen be nem tartása bekövetkezett és mikor azt láttuk, hogy ez azonnali országban egy ilyen nagy mozgalmat hoz létre, hogy ez a pártot és azt a kormányt, amelyre csakugyan senki sem foghatja rá, hogy minden tekintetben szilárd helytétellel nem bír volna, egy erős és kimenetelére nézve talán bizonytalan küzdelem elé állítja, hát én azt hiszem, az a példa, amit adunk, csakugyan azt fogja a későbbi nemzedékek számára is bizonyítani hogy a formáknak átütése lehet feltétlenül szükséges dolog, de minden körülmények között nehéz és veszélyes vállalat, olyan, amelyhez parancsoló szükség nélkül nyulni nem szabad. (Ugy van! Ugy van!) amelyre ha valaki a nemzet legszentebb érdekei miatt részéje magát, az bizonyosan nagyon sokat közeledt emel a vállalkozásnál. (Ugy van! Ugy van!)

A második kifogás az, hogy a formákat megérző erőszakot jogforrássá emelni nem szabad. Az én mélyen t. barátom, gróf Andrássy Gyula, nemcsak becses történelmi munkájában mondja azt, hogy: „Hiába, a politikában a formai logika követelményeinek nem lehet mindig megfelelni, a türelmem és a szabadság sokszor csak olyan eszközökkel védhető meg, amelyek a türelmem és a szabadság szellemével ellenkeznek”, (Élénk tetszés és derűtlenség.) de magában mostani nyilatkozataiban is kiemeli, hogy „erőszakot erőszak legyőzésére alkalmazni: lehet egy államférfiúnak szomorú kötelessége”. Tehát elismeri azt, hogy vannak esetek, ahol — amint ő mondja — erőszakot, amint én az adott esetben mondanám, a nemzet érdekeit veszélyeztető formák megszegését lehet és kell egy államférfiúnak eszközölnie. Az ő kifogása főleg az ellen irányul, hogy ez a formahiba, ez a megszegés a házzabálytól történik, mert szerinte — amint már az imént is mondtam — a formákat megszegő erőszakot jogforrássá emelni nem szabad.

En sokat gondolkoztam ezen mondat értelme felett, de igazán nem tudtam rájönni, hogy hogyan akarjuk mi az erőszakot jogforrássá tenni. Odáig mentem, hogy utánakérem a kompetens szakfelelősek munkájában is, hogy vajon nem én vagyok-e tévedésben az iránt, hogy jogforrásnak tulajdonképpen mi nevezhető. Talán általános meggyűvást fog nemcsak minálunk, de más körökben is kelteni, ha az a — mondjuk — jogforrás, az a tekintély, amelyre hivatkozom, közjogunk egyik fele, de nagyon ellenzékli hajlamú művelőjének, Kmety egyetemi tanárunknak tanácsa. (Derűtlenség. Halljuk! Halljuk!)

E tankönyv nagyon helyesen különbséget tesz belső és külső jogforrás között és azt mondja: Jogforrás alatt azon állami erő vagy hatalom értendő, amely jogszabályt létrehozni képes, a törvényhozás, a királyi kormány és az önkormányzat. Ezen akaratnak nyilvánulási alakja a külső jogforrás, vagyis a törvény, a rendelet és a szabályrendelet. Hozzáteszem mindjárt, hogy egészen hüben expónálom a dolgot, hogy mint ilyen külső jogforrást másutt azután a házzabályt is megemlíti. Magyarozza a dolgot tovább és azt mondja: A jogforrást képező hatalmi tényezőket hatalmi akarata a belső vagyis valóságos forrása a jognak.

Arany igazság ez, t. barátain. A jogforrást képező hatalmi tényezőnek akarata ez a jogforrás, ebből ered a jog, és azért, hogy mi most házzabályokat alkotunk, amelyekben, azt hiszem, csakugyan a jogforrást képező hatalmi tényezőnek akarata nyilvánult meg. (Élénk helyeslés.) azáltal azt hiszem, semmi egyebet nem tettünk, mint ami mindennütt a világon, ahol élni és dolgozni akar egy parlament, a dolog természeténél fogva egyedül helyes. (Hosszantartó zajos helyeslés.)

Külső jogforrás azután mellesleg az a házzabály is, mindenesetre kevesebb horderővel, de az is, főleg azonban a törvények, amelyek alkotottak.

Már most azt mondanám, hogy jöhet létre rendkívüli körülmények között bizonyos formák meg nem tartásával is törvény, az még nem haj, de ha a házzabályt jön ilyen uton létre, az azután semmissé tesz minden további ténykedést. (Élénk derűtlenség.) Ez, azt hiszem az objektív logika következtetése előtt még nem állhat. Itt csak két dolog közt lehet választani! Vagy azt mondanám, hogy ha bármilyen megszegés követett el a formáknak, akkor az a határozat, amely létrejött, legyen az törvény, legyen az házzabály, legyen az bármi más a világon, eo ipso semmisé és érvénytelen és akkor mindenképpen ismerjük el a 48-iki törvényeknek érvénytelenségét, mert azt hiszem, az a tény az 1847—48-iki országgyűléseknek, hogy az utasításokat felrövidítve alkotta meg ezeket a törvényeket, egy kicsit nagyobb sérelme volt a formáknak, mint a november 18-iki „merénylet”; (Hosszantartó élénk tetszés, helyeslés, derűtlenség és taps.) vagy pedig az

után ismerjük el azt, hogy, ha egy konkrét esetben a jogforrást képező hatalmi tényező hatalmi akarata a formáknak némi figyelemkívül hagyása mellett nyilvánult is, ez a belső jogforrás azért meg van. (Ugy van!) az az igazi tényező, amelyből erednie kell a jognak, megnyílított és ennek folytán a megalkotott szabály érvényes lesz, ha csak azt ugyanazon hatalmi tényezőnek más akarat meg nem változtatja. (Zajos helyeslés és taps.)

Ez a kérdésnek jogi oldala. Itt egy harmadik tévedését kell már többször megnevezett t. barátunknak helyreigazítanom, midőn szemrehányást tesz azért, hogy mi a választók elé viszünk egy jogi kérdést, holott a választók, a nemzet ítélőszéke elő nem jött, de politikai kérdések valók. Hát t. barátaim, ez is alapos tévedés. A jogi kérdés, t. i. az, hogy érvényes-e ez a házzabály, a Háznak belülről, ez egy olyan kérdés, amely a Házzabály autonómiajához közelebb tartozik (Élénk helyeslés) amelyben senki más nem dönthet, mint a Ház (Ugy van! Ugy van!) amire vonatkozólag, ha kételyek merülnek fel, azt más el nem dönthet, mint a képviselőház nyilatkozata (Igaz! Ugy van!)

Itt ismét abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy teljes egyértelműségben lehetek Kmety tudós egyetemi tanár urral (Derűtlenség), aki, midőn a házzabályokról beszél, igen helyesen jegyzi meg, hogy ebben csak maga a képviselőház határozhat, ez belülről, itt a házzabályok magyarázata, megértése teljesen a parlament autonóm körébe vág. (Derűtlenség. Tetszés.) Tehát jogkérdésben nem engedhetjük beavatkozni senkit sem fölről, sem alról. (Ugy van! Ugy van!), hanem igenis a nemzet ítélőszéke elő tartozik a politikai kérdés (Igaz! Ugy van!) s igenis azt tartom, hogy ha valaki a formákat megsérti, aminthogy megsértettük, meg kellett sértenünk, helyes volt, hogy megsértettük ezzel mindenesetre egy komoly lépésre, egy súlyos következményekkel és nagy felelősséggel járó lépésre határoztuk el magunkat és ha ez a lépés közmegegyezéssel nem találkozik, akkor nincs más akotmányos korrekt megoldás, mint ezen lépés helyessége vagy nem helyessége felett, tehát ezen politikai kérdésben provokálni a nemzet ítélőjét. (Hosszas, élénk helyeslés.)

Hát t. barátain, azt hiszem, hogy mentől többet foglalkozunk ezekkel a kérdésekkel, mentől jobban látjuk azokat az érveket, amelyekkel álláspontunkat megdönteni próbálják, annál nyugodtabban, annál rendületlenebb önbizalommal és tisztább öntudattal nézhetünk az előttünk álló küzdelem elé. (Igaz! Ugy van!)

A mi feladatunk igen egyszerű. A képviselőház többsége a maga szuverén autonóm jogkörébe eső ezen kérdést így döntötte el; mindaddig, amíg a képviselőház helyesnek tartja a döntést és ragaszkodik hozzá, az megáll, az érvényes, annak érvényét senki sem alerálhatja (Igaz! Ugy van!) és azt egyszerűen végre kell hajtunk (Ugy van! Ugy van!), végrehajtunk minden idegeskedés, minden heveskedés, minden elsietés nélkül. (Helyeslés.)

Én nem tartom azt szükségesnek és nem tartanám politikailag helyesnek, hogy mi azon legyünk, hogy a kérdést mielőbb a legextrémebb szélsőségekbe vigyük. (Élénk helyeslés.) Nem szabad visszaadniunk ettől a feladattól sem, ha ezen kényszerhelyzet beáll, (Élénk helyeslés.) de nem szabad magunkat, a mi nyugodt, határozott, férfias hidegvérű elhatározásunkban semmiféle beugratási kísérletek, semmiféle beugratási kísérletek, semmiféle közhatalmi incidensek által megzavarítani. (Élénk helyeslés.) En erre kérlek beneteket, t. barátaim. N.ünk a legközelebbi napok és hetek alatt az országnak több sürgős folyó ügyét kell intézni. Elsősorban az indemnitást kell letárgyalunk. Amint ez befejeztetett, nézetem szerint legelőször feladat lesz kiküldetni a házzabályok kidolgozására egy bizottságot (Élénk helyeslés.), kiküldeni, ha csak lehet, úgy, hogy abban elenzék férfiak is résztvegyenek, de kiküldeni ezen párt tagjaiból, ha az elenzék minden áruvalata megagadna a részvétel. (Igaz! Ugy van!) Azután raita kell lennünk, hogy ezen bizottság a házzabályra vonatkozó precíz javaslatát mihamarabb kidolgozza s hogy az a képviselőházban tárgyalásra kerülhessen. (Ugy van! Ugy van!) Mert nekünk első kötelességünk saját magunk és a nemzet iránt, odaállítani konkrét alakban azon házzabályreformot (Ugy van! Ugy van!), amelyet szükségesnek tartunk, amelyet keresztül akarunk vinni és amelyet keresztül is fogunk vinni közmegegyezésre és közmegegyezés nélkül ha lehet, de saját erőnkkel, saját hazahúri kötelesség-érzetünkkel, ha kell. (Hosszantartó, élénk tetszés és éljenzés.) És hogy ez a küzdelem nem végződhetik mással, mint az igaz ügy diadalával (Ugy van! Ugy van!), erre nézve nekem teljes meggyűvást ad két dolog: magának az ügynek erejéből vettem bizalmam és az a rendületlen bizalom, amelyel a ti tetted kész hazahúri elhatározástok iránt viseltetem. (Élénk éljenzés.)

T. barátaim! Éveken hallottam a kételynek, a kicsinylésnek, a kishítségnek nyilatkozatait e párttal szemben, sokszor még a párt tagjai részéről is. Éveken át vitatkoztam arról és állítottam, hogy ez méltatlan vád, hogy a pártunk csak alkalom kell,

ahol a hazának, az országnak igazán nagy érdeke mellett sikra szállhasson (Hosszas zajos éljenzés és taps) és ez a párt nem lesz méltatlan a magyar szabadelvűvártak nagy tradícióhoz. (Igaz! Ugy van!) Nekem nemcsak hazafiai érzem, de benső, igaz elégtétel és megelégedés és büszkeség, hogy az utolsó küzdelem oly fényes tanúbizonyságot tettek ez állítás igaz volta mellett és ebből merítem azt a reményt is, hogy teljesen föllédozva magunkat az ügyért (Élénk helyeslés), nem nézve sem jobbra, sem balra, nem tekintve személyi kérdésekre és személyi momentumokra, de mint igaz ügynek becsületes munkásai és harcosai, kölcsönös bizalommal, rendületlen elhatározással, ki fogunk ebben a küzdelemben tartani. (Hosszantartó, szűnni nem akaró, meg-megújuló lelkes éljenzés és taps.)

(A befejezés.)

Ezután Podmaniczky Frigyes báró a szabadelvű párt ősz elnöke, könnytet szöveggel, a meghatottságtól remegő hangon így szól:

T. barátaim! É nevezetes pillanatban mondom, hogy 1876 óta, — azóta lévén a szabadelvű párt tagja (Élénk éljenzés) és a végrehajtó-bizottság elnöke (Zajos éljenzés), — sok szöpet, sok nemecset és sok valóban érdemes tettet tapasztaltam és láttam a szabadelvű párt részéről, de megvallom igazán, soha, a szabadelvű párt történetének egy pillanatában sem láttam ilyen példás összetartást, amilyet most tapasztaltunk egy nehéz harcban (Hosszantartó, meg-megújuló zajos helyeslés és éljenzés) és lehetetlen eléget való hazafiai örmömet ki nem fejeztem (Élénk éljenzés. Zajos felkiáltások: Éljen a pártelnök!). De lehetetlen elhallgatnom azt, hogy kötelességünk, teendőink megkönnyebítésére az szolgál, hogy az a rugany, amely bennünket visz, oly hatalmas (Ugy van! Ugy van!), oly férfias (Felkiáltások: Oly hazafias!), oly hazafias és oly államférfiúi bölcseséggel áthatott (Zajos helyeslés), hogy én nagyrészt ennek tulajdonítom azt, hogy mi egyek vagyunk ez érzelemben (Ugy van! Ugy van!), egyek vagyunk bírunkban, egyek vagyunk cselekvési vágyunkban. (Zajos helyeslés. Éljenzés.)

Az Ur Isten éltesse gróf Tisza István miniszterelnököt.

A párt tagjai erre felállottak és újra percekig éljenztek és tapsoltak a miniszterelnöknek.

Szólni senki sem kívánván, az elnök bejelentette az értekezletnek, hogy hétfőn este pontban hét órákor újabb értekezlet lesz, amikor az új bizottságok feljöttének névjegyzéke fog előzetesen megállapítani. Ezt megelőzőleg a kijelölő-bizottság tart ülést, amely azután kész javaslatot fog a párt elé terjeszteni, Felkéri ezu áán a párt tagjait, hogy a kedden délelőtt 10 órákor tar tandó első ülésen pontban 10 órákor minél számosan jelenjenek meg. Élénk felkiáltások: Ott leszünk mind!

Ezzel az értekezlet lelkes, emelkedett hangulathal véget ért. A párttagok tömegesen siettek a miniszterelnökhöz, hogy beszéde alkalmából üdvözlőjék.

Az értekezlet után a párt tagjai immár teljes tájékozottsággal szerezve a kormány terveiről és a bekövetkezendő eshetőségekről, a Hungária-szállóba vonulnak pártvacsorára. A pártértekezleten jelenlévők közül sorrend és rendszer nélkül, de bizonyos tekintettel a politikai helyzetre, a következőket emlíjük ki. Mindenekelőtt jelen voltak a kormány összes tagjai s azután a következők: Láng Lajos, Hegedűs Sándor, báró Dániel Ernő, Erdélyi Sándor, gróf Zichy Ágost, gróf Károlyi György, Hodossy Imre, Bíró Lajos, Falk Miksa, gróf Apponyi Gyula, Semsey Boldizsár, gróf Teleki Gyula, Libis Adolf f. hercegi főszékkormányzó, gróf Csáky Lajos, gróf Karátsónyi Aladár, Fabinyi Toonfi, gróf Festetics Andor, báró Bánhidly Antal, Abaffy Ödön, gróf Keglevich István, gróf Keglevich Gyula, Rudnay Béla főkapitány, Perczel Dező képviselőházi elnök, báró Feilitsch Arthur és Jakabffy Imre első elnökök, Hertelendy László, Latinovits János főrendiházi tag, Mihályi Péter, Csárossy Béla ház-nagy, gróf Török József főispán, Nagy Ferenc, Sándor János, Gromon Dező, Szilinszky Mihály, gróf Serényi Béla, Graenzstein Béla és Szöllő Ignác államtitkárok, gróf Bethlen Balázs, gróf Bethlen Gergely, Dománódy Elemér főispán, báró Dániel Tibor, báró Ghyllányi sárosi főispán, Bornemissza Lajos, gróf Zselénky Róbert, Sziklay Ede, Brezovay László, Makkfalvay Géza, Farkas Ábrahám, László Mihály, Frei Ferenc, Bolgár Ferenc, gróf Wikenburg Márk, Sárközy Aurél, főispán, Schmidt József, Bujnovies Gyula, Drakulics Pál, Cseörgheő Gyula, Blaskovich Ferenc, Kazy József főispán és a szabadelvű párt régi tagjai teljes számmal, valamint számos újságíró és külföldi.

As ellenzéki pártértekezletek.

Az összes ellenzéki pártok értekezletet tartottak ma délelőtt és mindannyian azzal az átirattal foglalkoztak, amelyet a szabadelvűpárt elnöksége intézett hozzájuk, felszólítván őket, hogy az új ülészek megnyitja alkalmából a bizottsági tagsági és jegyzői jelöléseket ejtsék meg. *Podmaniczky* Frigyes bárónak erre vonatkozó levele így hangzik:

Nagyságos Pártelnök Ur!

Az országgyűlés új ülészekének közelebb megnyitja alkalmából kőmi hátkorodom, hogy a Ház bizottságaiban alanti részletezés szerint t. pártja részére fentartott tagsági helyekre szives jelölését velem f. hó 11-én, déli 12 óráig közölni méltóztatnék. (Következik a részletezés.)

Fogadja kérem őszinteszíntelemkefejezését.

Podmaniczky Frigyes.
pártelnök.

A szabadelvű párt elnökek az átiratára, ma azzal feleltek az összes ellenzéki pártok, hogy az ülészek berekesztését *nem veszik tudomásul, nem ismerik el tehát törvényesnek az új ülészek megnyitját sem s így a jelöléseket nem ejtik meg.* Az ellenzéki jegyzők tehát megmaradnak helyükön s az új alakulást egyáltalán nem veszik figyelembe.

Az ellenzék értekezletén e határozaton kívül az a vélemény domborodott ki ma, hogy az ellenzék *Percezel* Dezsó elnökkel tárgyalásokat nem folytat s hogy az egész küzdelmet az alkotmány védelmének fogván fel, abban a legutolsó emberig kitart. A Ház elnökével szemben követendő magatartást illetőleg *formális* határozatot is hoztak az ellenzék. A határozat szövegének egyik passzusa így szól:

Percezel Dezsó elnökle alatt, — aki mint elnök, a házszabályoknak öre kellene, hogy legyen, aki többszörösen kijelentette, hogy a házszabályokat hűen és lelkiismeretesen kezeli. és aki mégis a november 18-iki merénylet elkövetésére volt képes — a szövetség ellenzék tárgyalásokat *nem folytat.*

(A Kossuth-párt.)

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma délelőtti értekezletén a pártnak 35 tagja vett részt.

A konferencia elnöke, *Kossuth* Ferenc kilenc órákor nyitotta meg az ülést és *Szatmári* Mór bízta meg a jegyzőkönyv vezetésével. Az elnök ezután a párt több tagjának levelét olvasta föl, amelyben távolmaradásukat mentik ki.

Az elnöki előterjesztések után *Tóth* János alelnök állt föl szólásra, hogy az ülészek berekesztése után szokásos jelentést tegye az elmúlt ülészek eredményeiről. Mielőtt a jelentést az alelnök előterjesztette volna, *Polónyi* Géza kért szót utalt arra, hogy mivel az ülészek bezárása *nem történt meg törvényesen*, emellett a párt annak berekesztését tudomásul nem veheti és így felesleges az is, hogy *Tóth* János a jelentését tegye.

Kossuth Ferenc helyesli *Polónyi* Géza fölfogását. A párt a régi házszabályok álláspontján áll s azonkívül kétségtelen, hogy a jegyzőkönyvek az ülészek berekesztésére vonatkozó része *valótlan-ságot* tartalmaz.

Tóth János elfogadja ezt az álláspontot s így lemond arról, hogy jelentését tegye.

Kossuth Ferenc bejelenti, hogy a szabadelvűpárt elnöksége átiratban kereste meg a pártot, hogy a bizottságok megalakításához és a jegyzői állásokra jelentsék be jelöléseit. Minthogy a párt azt az álláspontot foglalta el, hogy az ülészek berekesztése nem történt meg törvényesen, indítványozza, hogy a párt ne vegyen részt a bizottságok megválasztásában s ne is jelöljön a maga kebeléből senkit.

Az elnök indítványához mindenkélt *Barta* Ödön szólt s kijelentette, hogy *hibásnak tartja azt az álláspontot, hogy az ülészek berekesztését nem veszi tudomásul.* Érvet azzal, hogy az ellenzék a nemzethez intézett szövegében már elismerte azt, hogy az ülészek be van berekesztve. (Élénk ellentmondások.)

Polónyi Géza, *Bedőkházy* János, *Kálosy* József, *Kossuth* Ferenc, *Krasznay* Ferenc és *Szatmári* Mór *Kossuth* indítványa mellett emelnek szót és *Barta* Ödönnel szemben azt vitatják, hogy az ülészek berekesztését tudomásul venni nem lehet, s hogy a nemzethez intézett kiáltványban erről a kérdéstről nincs is szó.

Kossuth Ferenc minden félreértés elkerülése érdekében kijelenti, hogy az összes pártok különbözőleg ugyanilyen álláspontot foglalnak el s ilyen értelemben intéznek átiratot a szabadelvűpárt elnökségéhez. Kéri a pártot, hogy az átirat szövegével bízza meg az elnökséget.

A párt az elnök indítványát egyhangulag elfogadta, mire a konferencia véget ért.

(A nemzeti párt.)

A nemzeti párt *Gulner* Gyula elnökle alatt tartott értekezletén, *Apponyi* Alberttel élőkön, az összes párttagok megjelentek.

Gulner elnök jelentette, hogy a szabadelvűpárt elnökétől átirat érkezett, melyben a bizottságokba való jelölések megejtését kéri.

Minthogy az a vélemény, hogy az ülészek nincs berekesztve, a kandidációt is fölöslegesnek tartja. *Apponyi* Albert gróf szót hozzá az indítványhoz, aztán egyhangulag kimondta, hogy az elnöki indítványnak megfelelő álláspontjukról értesítik a szabadelvűpárt elnökségét.

(A néppárt.)

A néppárt konferenciáján gróf *Zichy* Aladár elnököt s az ő előterjesztésére mondta ki a párt, hogy a bizottságokba tagjai közül senkit sem jelöl s hogy az ülészek berekesztését nem veszi tudomásul.

(A Szederkényi-párt.)

Az *Ugyon*-pártban is konferenciát tartottak ma délelőtt s itt is a szabadelvűpárt átiratát tárgyalták. Hosszabb vita után, melyben *Bartha* Miklós, *Eitner* Zsigmond és *Lovász* Márton vetek részt, kimondták, hogy a szabadelvűpárt felszólításának nem tesznek eleget.

Az új párt ma délelőtti tanácskozásának eredménye is megegyezik a többi pártok határozataival.

A vezérbizottság.

Az egyesült ellenzék vezérbizottsága ma délelőtt tizenegy órára ülésre gyűlt egybe. A konferencián megjelentek *Kossuth* Ferenc elnök, gróf *Apponyi* Albert, *Bánffy* Dezsó, *Szederkényi* Nándor, gróf *Zichy* Aladár, *Thaly* Kálmán, *Vászonyi* Vilmos, *Tóth* János, gróf *Bathhányi* Tivadar és *Komjáthy* Béla. A tanácskozás delután fél három óráig tartott s lefolyásáról hivatalos értesítés nem került a nyilvánosság elé.

A vezérő bizottság mindenkélt az határozta el, hogy mivel ügylátszik, hogy a kormány-elnök meglepetésekre készül, ma este az összes ellenzéki képviselőket konferenciára hívják egybe, hogy a szabadelvűpárt esti konferenciája után a szükségesnek mutatózó lépéseket megtehessek. Az ellenzék vezérő bizottsága tudniillik el azzal a gyanúval, hogy *Tisza* holnap delutánra akarja egybehívni a képviselőházat a hivatalos lap utján.

A vezérő bizottság ülése alatt megjelent a függetlenségi pártkör helyiségében a tisztalóki választókerület küldötté, melynek vezetője, *Feress* Ferenc üdvözölte az ellenzékét. A deputáció vezetőjének szavaira *Kossuth* Ferenc és *Apponyi* Albert válaszolt.

A szövetség ellenzék báró *Podmaniczky* Frigyeshez, mint a szabadelvűpárt elnökéhez ma a következő levelet intézte:

Nagyméltóságú pártelnök ur!

Vettem folyó évi december 8-án kelt b. levelet, melyben felszólítani méltóztatik hogy pártunk részéről a minden ülészek elején szokásos jelöléseket eszközöljük.

Erre vonatkozólag nem is tekintve azt, hogy a korábbi ülészeket bezárt királyi leiratnak felolvasása szabálytalanul történt és vételetl jegyzőkönyv oly módon, mely nem alkalmas arra, hogy a Ház az ülészek bezárásáról tudomással bírjon, a következőket vagyok kénytelen megállapítani és b. tudomásra hozni. A pártok között eddig állandóan folytatott értekezések alapján a Ház tanácskozási szabályainak minden oldalról érvényesült feltételei tiszteletben tartása képezi. E házszabályok pedig folyó hó 18-án a képviselőház elnöke által tudatosan megsértettek és eddig legalább semmi jelét nem látjuk annak, hogy a nagyméltóságod vételese alatt álló párt a parlament jogrendjén ejtett sérelem ellen sorakozni, sőt sajnálattal tanasztalunk olyan jelenségeket, amelyek az ellenkezőkét engednek következtetést vonni. Mindaddig tehát, míg a szabadelvűpárt a megsértett jogrend helyreállítására mint nem foglal állást, nem tarthatjuk fenn vele az eddig szokásos érintkezést és így a kívánt jelöléseket sem eszközölhetjük.

Pártunk tagjai különben nem hajlandók a képviselőház bizottságának működésében résztvenni mindaddig, míg az a szándék forog fenn, illetőleg nyíltan meg nem tagadtatik, hogy ez a működés a november 18-án állítotag hozott, de jogilag mindenetre semmis határozatnak korlátai közé soríttassék.

Ami különösen a jegyzői állásokra való jelölést illeti, ki kell jelentenem, hogy pártunk egyetlen tagja sem hajlandó azzal az elnökkel együtt

hivataloskodni, aki az elnöki hatalommal a házszabály tudatos megsértésével élt vissza.

*

A szövetség ellenzék vezérő bizottsága ma este megint ülést tartott, melyen a következő határozatot hozta:

A képviselőház házszabályai a tanácskozáskor jogrendjét és azon kellekceket állapítják meg, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az ott hozott határozatok törvényeknek tekintethessenek. A házszabály tehát alkotmányunk egyik biztosítója. A képviselőház házszabályainak pedig legfőbb öre a házelnök. Miután azonban *Percezel* Dezsó házelnök folyó évi november 18-án elkövetett ismeretes cselekményeivel a házszabályok rendelkezését saját bevallása szerint tudatosan megsértette, — öt cselekményének súlyos voltát még tetézte az, hogy a képviselőház ülésében a házszabályok szigorú megtartása tekintetében az elnöki székből adott szavát nyilvánvalóan megszegte és így ez által a házelnöki tisztesség belátására nemcsak képtelenség és érdemtelennek, de alkotmányunk eme biztosítójának kezelésére egyenesen veszélyesnek bizonyult; a szövetség ellenzék kimondja, hogy *Percezel* Dezsó elnökletét úgy a Ház méltósága, mint az alkotmány sértetlensége szempontjából erkölcsi lehetetlenségnek tartja.

Kelt Budapesten, a szövetség ellenzéknek 1904. december 9-én tartott együttes üléséből.

Kossuth Ferenc, elnök.

Tóth János, jegyző.

A marosvásárhelyi gyűlés.

A székelység metropolisában, Marosvásárhelyen nagy izgatottság közepette készülődnek gróf *Tisza* István miniszterelnök vasárnapi látogatására. A kormányelnök fogadására a szabadelvűpárt mindent megtesz s ma arra hívta föl a függetlenség párt vezetőfőrfiai, adjanak garanciákat arra nézve, hogy a kormányelnök látogatását nem fogják megzavarni. A marosvásárhelyi függetlenségi párt nevében *Bedőkházy* János országgyűlési képviselő kijelentette, hogy *Tisza* István bevonulásától távol fogja tartani magát s így ad kifejezést a kormányelnök iránt érzett ellenszenvének. A szabadelvűpárt közönnel fogadta *Bedőkházy* nyilatkozatát. A marosvásárhelyi ellenzék azonban mégis tüntetésre készül. Az igaz, hogy eszöndes tüntetésre. Terve az, hogy azon az uton, amelyen *Tisza* bevonul, *gyászlobogókat* fognak kitűzni a házakra.

Egyébként a rend föntartása érdekében s budapesti rendőrség állítotag száz polgári rendőrt küldött Marosvásárhelyre. Azt is híresztelik hogy azon a vonalon, amelyen a kormányelnök bevonulását tartja, katonai sorfalat állítanak.

Hogy miképpen készíti elő a marosvásárhelyi ellenzék a miniszterelnök fogadását, arról ekesen tanuskodik a *Szekely Hírlapnak*; a székelyföldi újpárt hivatalos lapjának vezető helyen közölt felhívása. Ez a felhívás többek között így harangoz a látogatás elé:

Mit gondol *Tisza* István? ... Talán azt hiszi, hogy itt Maros-Vásárhelyen, ahol nem is régön *vér folyt az ellenzék eszméért*, ahol most is ellenzék képviselői személyesítik a város két kerületének józan, hazafias lelki polgárait — nagyzerű, egéki szülő ünnepeletésében lesz része? — Azt hiszi talán *Tisza* István miniszterelnök, hogy itt Maros-Vásárhelyen megboldondultak mindazok, akiknek szívükben lángol a hazaszeretet?

Ez *Tisza* István miniszterelnök politikai súlypontja, erőssége, szive, leike! Szóval ő azokból az emberekből való: akiket *Nubia* párduca szokott szűlni: kiváló, *caudalul* fenséges; de abból a kvalitásból, ami végtelen undort és utálatot kelt a szemlélő lelkében. Ilyen ember *Tisza* István! Nem mondom, hogy állat, de több annál: olyan ember, akit istenteni tudnak a pogányok, az iszentelenek, a bálványimádók, akik mitsem törődnek a haza sorsával.

Olyan ember *Tisza* István, akivel hazaszeretettől átható fenséges, korszakot alkotó nagy időkben más módon szoktak ejárni! *Dante* és *Robespierre* lángoló hazaszeretettel a szívükben mentek a hazáit a vépradra! Vajjon *Tisza* István miért haina meg? Torzszülött *Tisza* István anyyira, hogy hozzá hasonlót még a világ nem látott. Torzszülött anyyira, hogy sir alatta a föld.

ahova lép: szegény magyar föld, miérthogy ilyen magyarjaid vannak?!

Székely hazafiak, magyarok, polgártársak, nem igazatok benneteket: *nem mondom, hogy miként bányátok a Tisza Istvánnal, a jogtörő, törvénytörő, ezeréves alkotmányt megbontó torzszülött magyar (?) miniszterekkel, — de fogadjátok át úgy, hogy örökre megemlegesse a marosvásárhelyi kirándulást. Fogadjátok különben, mint ahogy azt Győrben tették a hazaszeretettől lángelkű hazafiak. Alkalmatok lesz megnyilatkozni és tegyétek is, hogy lássa meg a torzszülött magyar (?) miniszterelnök, hogy ti nem bolondulatok meg, hogy itt nem vagytok nyomorult táncoló dervisek, mint az a néhány gyászmagyar az országban, akik olyan esztelen gondolatra képesek, hogy utalatos izetlenséggel meghívják Tiszát és hajlongnak előtte.*

Mig az újpart hivatalos közlönye így „nem igazat” — addig Marosvásárhely másik ellenzéki lapja, a *Székelység* korrektil a következőket írja:

Maros-Vásárhely függetlenségi érzésű polgárságát nem érdekelheti a miniszterelnök korteskedése. Furcsa és szokatlan a dolog mindenesetre, de valami jelentősége a polgárság érzelmeire nem lehet. Eppen azért hisszük, hogy a polgárság gróf Tisza István idejével szemben teljesen közönyösen fog viselkedni, mintha itt se lenne. A dolog a szabadelvűpárt ügye, végezzék, amint akarják. Mi meg semmi tudomást ne vegyünk az egész dologról. Jöhet-mehet. Annál inkább sajnálunk és wepangadhatatlannak is tartanók, hogy az a bizonyos ellenszenv értelem hiányában nyilatkozta meg. *Meg kell akadályozni minden új dolgot a polgárságnak magának.* Legjobban demonstrálhatunk a gróf Tisza István uralma ellen, ha megjelölését teljes közönytvel fogadjuk.

A főkaptánysági sajtóiroda az alábbiakat teszi közzé:

A lapokban megjelent hír, mintha a székesfehérvári államrendőrség bármely ügyben Marosvásárhelyre rendőröket küldött volna, *nem felel meg a valóságnak.*

A disszidensek értekezlete.

Hír szerint gróf Andrássy Gyula ma későn este Budapestre érkezett s a disszidensek holnap délelőtt értekezletet fognak tartani.

Róma és a néppárt.

Bómából jelentik, hogy a kuriának egy magas méltósága kijelentette, hogy azok a híresztelések, mintha a magyar néppárt politikai magatartása és Tisza István gróffal szemben elfoglalt álláspontja vitakéni utasításokra volna visszavezethető, teljesen alaptalan és rosszakaratu koholmány. A kuria távol áll a néppárt határozataitól s nincs szándékában felelősséget vállalni annak tetteiért. Ha valaha állásfoglalnia a parlament valamelyik pártja dolgában, semmi kétség sem lehet, hogy az olyan erőszakosságokat, mint aminők Győrött történtek, nem tartanak az erkölcsös keresztény társadalom alapelveivel megegyezőnek és ezért el is ítélik.

(Aláírják az indexeket.)

December 20-án érve véget a budapesti tudományegyetemen az 1904—5-iki tanév első szemesztere, de Berzeviczy Albert közoktatási miniszter rendeletet bocsátott ki, hogy az idei tanév első felét már december 10-én berekeszti. Az előadások hétfőtől kezdve szünetelnek s a tanárok akkor már megkezdik a leckeönyvek aláírását. A kollokviumokat és vizsgálatokat azonban hétfőn túl is rendszeresen tartják. Mint értesültünk, a miniszteri rendelet kiterjeszkedik a József-műegyetemre és a többi főiskolákra is. Az ifjúság körében meglepetésszerűen hatott a miniszter e rendelkezése, annyival is inkább, mert az utolsó napokban az egyetemen lecsendesedtek a kedélyek. Valószínű azonban, hogy a közelnapokban várható politikai bonyodalmak bírtak elhatározásra a minisztert, attól tartva, hogy a könnyen lobbanó fiatalság megint beleveti magát a politikai küzdelmek hullámaiba.

A budapesti tudományegyetem rektora, dr. Demkó György az egyetemi tanfélév berekesztésére vonatkozólag ma a következő hirdetményt bocsátotta ki:

A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter urnak 1904. december 8-áról 105—703. szám alatt kelt rendeletéből kifolyólag értesitem az egyetemi polgárságot, hogy a miniszter ur a folyó tanév első félévében az előadások befejezését folyó hó tizediki záró határidővel elrendelte. Felhívom az egyetemi polgárait, hogy az első félévi előadások

hallgatásának tanúsítását már ugyanazon napon és a rákövetkező két-három nap alatt mielőbb eszközöltesse. A kollokviumok és szigorlatok azonban a karácsonyi szüneti bekövetkezéig akadálytalanul folytathatnak. Budapest, 1904. dec. 9. Demkó s. k., rektor.

A budapesti királyi József-műegyetem rektora, Hauszmann Alajos a szemeszter berekesztéséről az alábbi hirdetményt bocsátotta ki:

Értesítem a műegyetem t. hallgatóságát, hogy a folyó tanév első félében a műegyetemen az előadások és gyakorlatok látó hó tizedikén becsünettelnek. Az indexek feltározására kitűzött idő tizediktől bezárólag tizenkettőig, hétfőig tart. Jövő hó hetedikéig a műegyetemen mindenemű előadás és gyakorlat szünetel. Január elején intézkedés fog történni arra nézve, hogy a folyó félév tanulmányi mulasztása pótolható legyen. Budapest, 1904. december hó 9-én. Hauszmann Alajos s. k., rektor.

Berzeviczy közoktatásügyi miniszter a kolozsvári egyetemen is elrendelte az első szemeszternek a hó 10-ikén való befejezését. Félhivatalosan a miniszter ez intézkedéséhez a következő megjegyzést fűzik:

Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter e leiratát az egyetemi és műegyetemi hallgatók érdekeire való tekintetből adta ki, mert az egyetemi mozgalmak megajulása könnyen lehetné az egyetemek rögtönli bezárását szükségessé, miáltal a csakán maradó félév veszendőbe ment volna azokra is, kik minden mozgalomtól fávoltartva magukat, idejüket egészen tanulmányaiknak szentelték. Azzal, hogy az I. félév most befejeződik, az összes egyetemi hallgatók érdekei meg vannak óva s különben is az előadások befejezése ilyenképpen mindössze mintegy egy héttel előzvé meg a rendes időt, ez az intézkedés a tanulmányanyag beosztása tekintetében zavart, nem fog okozni.

A vidék.

Az iglői szabadelvű nagygyűlésre, mely vasárnap lesz, Berzeviczy Alberten, a kormány képviselőjén kívül elutaznak a szabadelvűpárt részéről: gróf Csúky Lajos, Hertelendy László, Veszter Imre, Mánich Aurél, Bornemizsa Lajos, Telegdy János, Nagy Ferenc, Semsy Béla, Dukus Ernő, Belicska Béni, Fischer Sándor, gróf Keglevich István, Ivánovits István, Szacelláry György, Klobusitzky János, Berbély György, Katona Mór, báró Dániel Ernő, Farkas Ábrahám, Erdélyi Sándor, Abaffy Odön, Ballagi Géza, Bárdossy Jenő, Tuba János, Rudnay Sándor, Sziklay Ede, Teloky Sándor gróf, Angyal József, Bujanovics Gyula, Horvánszky Lajos. A pesti vendégek vasárnap reggel 7 óra 10 perckor indulnak a gyorsvonattal, amelyhez Berzeviczy miniszter kíséret részére egy külön kocsis lesz csatolva. Iglóra délután 2 órakerkeznek, onnan a pályaudvarról kocsikon a nagygyűlés helyére, a volt Bányászszállóba mennek. A nagygyűlés kezdete fél négy óraker lesz. Este 6 óraker a városi Redout helyiségében közös ebéd lesz, amely után este 9 óraker induló vonattal utaznak vissza.

Mármáros vármegye törvényhatósági bizottsága mai gyűlésében tárgyalta a Pap Tibor dr. és társai által benyújtott javaslatot, amelynek értelmében a vármegye üdvözli Tisza István gróf miniszterelnököt a parlamentáriszuszusért folytatott küzdelméhez. Junger Lázár dr. ellenindítványt adott volt be. Az állandó választmány Junger dr. szavazatával szemben a többi összes szavazatokkal a bizalmi indítvány mellett foglalt állást.

A közgyűlésen, amelyen Perényi Zsigmond b. főispán elnököl, Pap Tibor dr. terjesztette elő a javaslatot. Mindössze 4—5 ellenzéki próbált abcugolni és zajt támasztani, amiben a karzati közönségségkedezt, amelyet ezért az elnök két ízben intett csendre. Pap Tibor beszédében rámutatott arra, hogy Tisza István gróf bírja az ország intelligenciájának bizalmát, hiszen olyan zászló van a kezében, amelyre Rákóczy neve, a magyar honvédség fejlesztése és a magyar nyelvű oktatás van felírva. A javaslat ellen dr. Jenner, Enyedy Alajos téesói róm. kath. piébános, mellette pedig Fánya János és Ivády László gör. kath. ielkészek, Sziklay Zoltán ref. esperes és Szegedy Gyula ügyvédi kamarai elnök szólanak fel, azután pedig 168 szavazattal 9 ellenében elfogadják a bizalmi javaslatot.

A szabadelvűpárthoz újabban üdvözlesek érkeztek Oláhfaluról, Hódságról, Ipolyságról, Román-Szentmihályról, Bács-Bokodról, Nagyberznáról, Havasmezőről.

Bajáról táviratozzák: A Bezerédi főispán elnöklete alatt tartott mai törvényhatósági közgyűlés Ladányi kórházigazgató főorvos indítványára 43 szavazattal 25 ellenében kimondta, hogy a miniszterelnököt és a kormányt üdvözlik és bizalmáról biztosítják.

KÜLFÖLD

A Körber-kormány válsága.

Bécs, december 9.

A politikai helyzet ma este váratlanul válságosra fordult s egyelőre a Reichsrath elnapolására vezetett, de nyomon fogja ezt követni a Körber-kormány lemondása.

A válságos fordulat a költségvetési bizottság ma esti ülésén következett be, amelyen az inségjavaslatot tárgyalták. Rövid vita után az elnök elrendelte a szavazást.

A bizottság elfogadta a 15 és fél millió engedélyezéséről szóló inségjavaslatot, de 29 szavazattal 14 ellenében megtagadta a kormány által kért felhatalmazást, melynek alapján 69 millió törlesztéses járadék lett volna kibocsátandó a pénztári készletek refundálására, egyuttal elfogadta azt a módosító indítványt, melyvel 15 és fél millió szavazattal meg refundálási célokra. A lengyelek kivételével az összes pártok, valamint az alkotmányhiu nagybirtokosok és a katolikus centrum, valamint a német haladópárt egy-egy tagja a kormány ellen szavaztak.

A kormány javaslatának leszavazása után Körber kijelentette, hogy a bizottság határozatánál fogva, bármily fájdalmas is red nézve, elhalasztja az inség enyhítését is arra a nem távoli időre, amikorra a politikai főkérdés eldöntését várja. A kormány nyomban meg fogja hozni azokat a határozatokat, amelyeket megfelelőeknek tart.

A minisztertanács már délután elhatározta, hogy esetleg elnapolja a Reichsrathot s ez be is következett a költségvetési bizottság szavazása után.

Politikai körökben biztosra veszik, hogy a kormány a holnap tartandó minisztertanácsban el fogja határozni a lemondást és mű helyt ő felsége Gödöllőről visszatér Bécsbe, át is fogja nyújtani lemondását.

Parlamentári körökben azt is beszélük, hogy az elnapolás után a kormány fel is oszlatja a parlamentet, de ez nem valószínű.

Bécs, december 9.

A Reichsrath mai ülésében mindenekelőtt beérkezett irományokat olvasták fel, mire Lemisl képviselő és társai interpellálnak és rámutatnak egy újsághíre, mely szerint a kereskedelmi szerző dési tárgyalások Németországgal főképpen Magyarországnak az állategészségügyi egyezmény dolgában támasztott követelése miatt dőltek dugába. Az interpelláció hangsúlyozza, hogy nem okozhat nehéz séget az Ausztria és Németország közötti Magyarország nélküli való egyezség megkötése és az ilyen egyezség főképpen az alpesi tartományokra nézve étkérdés. Ausztriának köteleessége a Németországgal való szerződésnél saját érdekeit védeni és szükség esetén a gazdasági tanács 1902 június 11-iki határozata értelmében megtenni a szükséges intézkedéseket a Magyarországból való állatjárványok behurcolása ellen. Az interpellálok azt kérdik, háj land-e a kormány a Németországgal való kedvező szerződés létrejövetele érdekében külön egyezséget kötni Ausztria és Németország közt.

Ezután Sternberg gróf tartott hosszú beszédet. Azt ajánlja, hogy az osztrák ellenék lépjen szövetségre a magyar ellenzékekkel, ez majd meg fogja erősíteni, mert az osztrák politikuskoknak nincs háj gerincük. A szónok ezután hevesen nekít a német osztrák urakháznak, majd a magyar ellenék vezetőit dicsőíti, akik közül Apponyi Albert gróft a férfias bátorság ragyogó mintaképének mondja. Sternberg gróf beszéde további folyamán megemlék a dumaszia és Welsersheimb landwehrminiszter elleni ismeretes támadásait és a Mattiasch-estert hivatkozva, azt mondja, hogy emögött ugyan botrányos dolgok lehetnek, ha a szocialdemokrata Daszynski egy interpellációja elegendő volt, hogy

Mattasichot szabadlábra helyezték. A miniszter kötelessége lett volna, hogy azokat a tisztelt, akik ezt az ítéletet helybenhagyták, megvédelmé-
ze. Ha nem tette, nem érdemli meg, hogy a tábor-
noki egyenruhát hordja.

Élnök: Kérem a kifejezését mérsékelni.
Sternberg gróf: Ez csak jámbor óhajítás, el-
nök ur. Az én kötelességem az, hogy az igazságot
felderítem, nem pedig, hogy a szavakat válogas-
sam. Ezután a Szimics-estéről szólván, azt mondja
ha abban, amit ő erről az ügyről mondott, a dinasz-
tia megsejtését látják, ez a sértés nem az ő szava-
iban, hanem magában a tényben van, ezt pedig nem
ő követte el, hanem az a személyiség, ki Szimics-
nért börtönbe vettette. Sternberg gróf beszéde to-
vábbi részében Welsersheimb minisztert a *hadiszer-
vegyenforrás*ának mondja, miért az élnök rendre-
utasítja.

Átérve *Pernerstorfer* utolsó beszédére, védi
az uralkodócsaládot ama szemrehányás ellen, hogy
Ausztriát hatszáz éven át károsította és hangsu-
lyozza, hogy az uralkodócsalád, mint a *katholizmus*
védője, Ausztria körül a legnagyobb érdemeket sze-
rezte magának, különösen a szlovák érdekében a
kereszténységnek a barbárok ellen való védelmében,
jötték légyen azok Törökországból vagy Poroszor-
szágból. *Az olyan uralkodónak, kinek uralkodása*
*alatt a feszülteket a hitvallásokból és iskolákból elü-
váltották és egyházzellenes törvényeket hoztak —*
mint a hogy az *Magyarországon történt — katolici-
zmust nem lehet szemére hányni.* A mi nagy hibánk
abban van, hogy mindenkét az uralkodó család ellen-
ségének tekintenek, aki a kabinetet megtámadja.

Az élnök ismételtén inti szót, hogy a kor-
nát ne vonja bele a vitába.

Sternberg gróf azután hevesen fordult *Schön-
burg* herceg indítványára ellen. Miért is az uraké-
re ellen használt sértő szavaiért *rendreutasítják*. Kije-
lenti, hogy valószínűleg sikerüljön fog a szó-
szabadság ellen irányuló merényletet megghusítani.
Szóvá teszi az obstrukciót, mely nem a korona ellen
irányul, mert Ausztriában a kormány többség nél-
kül is helyén maradhat.

Az osztrák parlamentben csak személyes elő-
lök érdekében ízik az obstrukciót. Nem a kormányt,
hanem voltaképpen a koronát támadják. Magyar-
országon is az obstrukcióban a személyes moti-
vumok dominálnak. *Apponyi is személyes okokból*
al-
lított az obstrukció élére, mert a korona részéről áll-
lítóg sérelen érte. Egyébként sem Ausztriában,
sem Magyarországon nem vehetők elő az obstruk-
ció. Csak akkor volna kilátása sikerre, ha mindeket
állam obstrukció pártját szöveteznének egymással.
A pártokról szólván, a szocialdemokratákat dicséri,
mire *Soltz* szocialdemokrata odakiált *Eldersch* szoci-
aldemokratának:

— No most elég volt! Gyertünk! — és álta-
lános derültség közepette szinte futva kimennek
a teremből.

Amikor *Sternberg gróf Krätzer* képviselő
megválasztását kritizálja, a német képviselők köze
nagy felháborodás támad és *ököllel rohannak feléje*,
mire *Sternberg gróf* *boxert veszt* elő és rákiált a né-
met képviselőkre:

— *Csak ide, ha marnék!*

Ekkor a közönségből a *második larszról* *lece-
léssel dobalt* le a terembe. Az illetőt a házügyi hi-
vatalba vitték. Azt hiszik, hogy elmebeteg.

Azután *Kramarz* szól, aki a kormányt nedő
politikája miatt támadja. *Kramarz*nak *Koerber*
miniszterelnöknek válaszul, aki visszautasítja *Kra-
marz* támadását és kijelenti, hogy *szilárd többségre*
*támaszkodó kormányt csak egyszeres nemzeti ala-
pon lehetne alakítani.* Amíg azt nélkülözni kell,
az osztrák kormányok erősek nem lehetnek.

Miután még *Krätzer* képviselő visszautasítja
a megválasztására vonatkozó vádakat, az illetést be-
rekesztik.

Bécs, december 9.

A német haladópart 9 szavazattal 4 ellenében
elhatározta, hogy a költségvetési bizottságban a
refundálási tétel ellen fog szavazni.

Bécs, december 9.

Az osztrák kormány bukásáról terjesz-
tett híreket ma több helyről megerősítették.
Sorsát a keresztény-szocialisták állásfoglalása
pecsételte meg. Amikor ma délután már látni
lehetett, hogy a kormány refundálási javasla-
tát a költségvetési bizottságban le fogják sza-
vazni, akkor *Koerber* környezetéből oly kezd-
ményezés indult ki, hogy a 69 milliónyi re-
fundálási költséget szállítsák le a bizottságban
41 millióra. A német néppárt azonban erről
sem akart hallani. Most már *Koerber* minden
reménye a keresztény-szocialisták felé for-

dult, de ez a csoport az Abbáziában ültülő
Luager távollétében *Koerber* ellen foglalt áll-
ást. A korábbi lemondása elkerülhetetlen.

Az orosz-japán háború.

Budapest, december 9.

Oroszország barátai azzal iparkodnak
kisebbiteni a *port-arthuri* orosz hajók pusztu-
lásáról szóló hírek jelentőségét, hogy a japánok
ezáltal tulajdonképpen halottakra lövöl-
döztek, mert az oroszok már régebben lesze-
relték a *port-arthuri* kikötőben tehetetlenül
vesztelő csatahajóikat, az ágyukat a száraz-
földre szállították és a hajó legénységét beszo-
rozták a vár védő seregébe. Nem nagy csapás
tehető a nagy hajók elpusztulása az oroszokra
nézve, sőt valóságos szolgálattal teljesítettek
nekik ezzel a japánok, mert megkímélték at-
tól, hogy a vár kapitulációja előtt az oroszok
maguk röpíték lége hajóikat. Japánbarát
részről viszont arra utalnak, hogy *Port-Arthur*
kikötőjébe nemcsak a páncélosok és a két
cirkáló volt bezárva, hanem két torpedó-cir-
káló, tizenkét torpedó-vadász és tizenhárom
torpedó-naszád. Valószínű emélfogva, hogy a
203 méteres domb bevétele folytán nemcsak a
nagy csatahajók, hanem a kisebb hajók is men-
tetetlenül ki vannak szolgáltatva a japánok
pusztító ágyútüzének és így az oroszok veszte-
sége nagyobb, semmint eddig hitték. A halmi
flotta két osztálya még nem egyesült. A *Ros-
dovszkvenszkij* parancsnoksága alatt álló osztály
közeljár a Jöreménység fokához, *Folkerstan*
tengeruagy osztálya pedig még most is *Dzi-
bitiban* horgonyoz. Minden jel arra vall,
hogy a halmi hajóraj a tavasznál korábban
nem is szándékozik a keletázsiai vizekre érn.
Vagy azért, mert már Oroszországban is be-
látták, hogy *Port-Arthur* fölmenteni ugy sem
tudják, vagy azért, mert a halmi hajóraj be-
akarja várni a fekete-tengeri hajóhadat. *Port-
Arthur* sorsa így mindenképpen meg van pe-
sételve.

Port-Arthur ostroma.

London, december 9.

Ideérkezett jelentések megerősítik, hogy a *port-
arthuri* orosz flotta teljesen megsemmisült, a torpe-
dók is hasznavehetetlenek. Az orosz flotta helyezte
olyan, mint volt 1894-ben a kínai hajóraj *Vej-
Haj-Vejben*, mikor a japánok a szárazföldről el-
foglalt pozíciókról halomra lövöldöztek a kínai
hajókat. Az oroszok lízas sietséggel iparkodnak
aknákat lefektetni a keleti erődítések körül, de
sikertelenül, mert a japánok visszaverték az orosz
csapatokat. A védősereg ki van merülve, száma
rohamosan apad. *Port-Arthur* legyverfogható hely-
sége 6—7000 tónyi. A japán tüzérség és gya-
logság a 203 méteres magaslatról kis kaliberű
ágyúkkal folytatja a tüzelést, az ostromon gyal-
os orosz hadihajókat bombázzák, amelyek egy vonal-
ban horgonyoztak. A magas dombról a japánok
kitűnően célozhatnak és ellátják a kikötőt minden
részben. A japán ütegek elsősorban a cirkálókat
lövöldözik, csak aztán a torpedónaszádokat és a
szállítóhajókat. A japán tüzérség pompásan előz
és minden golyója talál, versenyeznek abban, hogy
melyik üteg tesz nagyobb kárt a *port-arthuri* ha-
jókban. Az idő kedvező. Az orosz torpedónaszádok
egyik helyről a másikra menekülnek, mihelyt golyó
éri őket. Egy jól célzott gránát elég, hogy egy-
egy torpedónaszád teljesen hasznavehetlenné
tegyen.

Egy harcéri tudósító megátogatta a 203 mé-
teres dombot. A harcéri bevezető látványt nyújt.
A japánok az előretolt műveket határai háré után
elfoglalták. A domb csúcsát az ágyúzás lecsapította.
A lejtők romokkal vannak tele, az árkok földdel
vannak betemetve. Egyetlen árokban, mely 100
lépés hosszúságú. 200 halott és sebesült orosz ta-
laltak. A holttestek a kézi gránátokban levő dinamit
által rettenetesen meg vannak csonkítva.

A dombról messzelátóval megállapították, hogy
a legutóbbi napok heves ágyúzása következtében a
kikötőben levő hajók közül a *Retvizán* fenélt

süllyedt. A *Pobjeba* erősen jobbra dőlt. A hajó tör-
ze a vízvonaltól nyugat felől látható.

Tokió, december 9.

(Hivatalos.) A parton alkalmazott
hajóágyúk parancsnoka jelenti 8-óról este: A
Pallada kigyuladt és jobb oldalnak dőlt, há-
tolsó részével süllyedve. A *Giljakot* 11 lövés
találta. Dél előtt fél 12 órákor el kezdett égni
a *Bajan* és egyenved 5 órákor még tartott a
tűz. Az *Amur* nevű aknahajót 14 lövés érte és
farával süllyedt. A *Pajusan* és az arzenál kö-
zelében levő áruraktárakat sok lövés érte.

London, december 9.

A Reuter-ügynökség *Port-Arthur* előtt
lévő tudósítója jelenti: November 26-án éjjel
sikerült a japánoknak lövészárkaikat egészen
a két erlungsani és az északi *Hikvan-erős-
ségig* huzni, de másnap ismét kénytelenek vol-
tak visszavonulni. Egy hónapja nem voltak
jelentékenyebb ütközetek a keleti erősegeknel,
mert a japánok haderejüket a 203 méteres
domb bevételere összpontosították.

A mandzsuriai harcér.

Péterváraz, december 9.

Sankiamulungból táviratozzák, hogy *Linsiapu-
nál* a vasútvonal le van rombolva és egyre fordul-
nak elő összeütközések. Itt a legkisebb a távolság
az orosz és a japán csapatok között, náhol alig
150 lépés választja el a két sereget egymástól. Az
ágyúzás sohasem szüntel. Mihelyt valakinek a
feje vagy keze kilátszik az orosz sáncokból, a japá-
nok azonnal golyókkal árasztják el az erődítési mű-
veket. Az orosz harcervonaltól mély árok vonul el,
melyet hol az oroszok, hol a japánok tartanak
megszállva. A két sereg katonái a *Sahó* befagyott
jégén lékekkel ütnek s vizet visznek. Olyan közel
jutnak egymáshoz az ellenséges felek, hogy a japán
katonák orosz nyelven átkiáltanak az oroszokhoz és
szidják, gunyolják őket. Az oroszok a sáncokban
éjjel-nappal talpon vannak.

A cár ajándéka.

Péterváraz, december 9.

A cár *Bilderling* tábornoknak, a 17. hadtest
parancsnokának és *Szahaov* tábornoknak, *Kuropal-
kin* vezérkari főnökének „Bátorságért” feliratu, gyé-
mántokkal díszített aranykardot adományozott.

Az Aszkold.

London, december 9.

A *Standard*nak jelenti *Szanghai*ból tegnapi:
A kínai hadihajó, mely az *Aszkold* nevű orosz cir-
kulóra kellett volna hogy ügyeljen, állítólag javítási
célokból elhagyta helyét. Hír szerint az *Aszkold* gyé-
peinek javításával van elfoglalva.

Forongás az orosz hadseregben.

London, december 9.

Pétervárazról érkezett jelentés szerint *Karbinba-
k* a múlt héten tizenkét tisztet forradalmi üzemek
miatt fűbéltek. Megállapították ugyanis, hogy tizen-
két századnál a legénység körében forradalmi röp-
iratok forognak közközen és azokat akadály nélkül
olvassák. Az illető csapatok tisztjeit felelősségre-
vonták és a tizenkét századnak rangban legidősebb
tisztjeit fenyegető példaképpen fűbéltek.

A konfliktus vége. Konstantinápolyból fel-
hivatalosan azt jelentik, hogy a Törökországgal tá-
madt konfliktusunk elintézetnek tekinthető. A
porta ugyanis közölte a magyar-osztrák nagykövet-
séggel, hogy itt intézkedés történt a szkatarii vám-
hivatal igazgatójának és főhivatalnokának elmoz-
dítására, és hogy *Husszin* bég örnagyot, aki a
szkatarii 3. hadtestparancsnokának van, felelős-
ségre vonják.

HIREK

Budapest, december 9.

— **Kitüntetés.** A király Glaser Sándor tapel-
tői győzteszerzőnek a közügyek, Hruzek Bélának,
az ujjardi népbank vezérigazgatójának, a közügyek
és a közgazdaság terén szerzett érdemei elismerésül
a Ferenc József-rend lovagkeresztjén adományozta.

— **A Himnusz a kasságkeresztjén.** Nyíry Sándor
honvédelmi miniszter rendeletet intézett a honvéd-
parancsnokságokhoz, amelyben a tiszteknek a legény-
ség művelését teszi kötelességévé. A rendelet a
többi között arra is felhívja a tisztikarokat, hogy
tanítsák meg a legénységet a *Szózatra* és a *Him-
nuszra* és vasárnap délután *énekeltesse* velük eze-
ket a hazafias dalokat.

— **Műkedvelők kiállítása.** Holnap, december
10-án délután három órakor nyitja meg József
Ágost főherceg és Augustus főhercegnek a királyi
bérpalotában rendezett jótékonycélú műkedvelői
kiállítását.

— **A bécsi gyorsvonat balesete.** Kellemetlen
baleset érte ma este a bécsi gyorsvonatot, amelyen
Hieronymy és Tallion miniszterek igyekeztek hazá-
Budapestre. A vonatnak este kilenc óra öt percek
kellett volna a fővárosba érkeznie, Óra és Gód kö-
zött azonban a nyílt pályán meg kellett állítani,
mert a mozdony egyik fontos szerkezet része elrom-
lott; a vonat ennek folytán két órai késéssel érke-
zett meg. A miniszterek a szomszédos einpáron
Zsolnáról jövő gyorsvonatra szálltak át és azzal foly-
tatták útjukat. A vonalzavar miatt a bécsi expressz-
vonat is késéssel, az éjszakai órákban robogott be
a nyugati pályaudvarra.

Ugyanczen a vonaton már előbb is sajnálatos
baleset történt. Lifke Richárd déli vasúti főfelügyelő
Marcheggen a vonatra való felszállás közben el-
szórt és a lábát törte. Lifkét behozták Budapestre
és a pályaudvarról a mentők a Rókus-kórházba szál-
lították.

— **Botrány a bécsi egyetemen.** Bécsből je-
lentik, hogy az egyetemen ma zajos tüntetések vol-
tak Schindler rektor ellen. Schindler magára vona
a német diákok haragját, azzal, hogy idegen nyelvű
hirdetéseket ragasztatott a rektori fekete-táblára és
nagyon szigorúan bánt az Innsbruckból visszatért
német diákokkal, akik résztvettek az ottani tünte-
tésekben. Dél előtt fél 12-kor mintegy 800 német
diák gyűlt össze az aulában, onnan a rektori iroda
elé vonultak, melynek ajtaját ólmos botokkal csap-
kodták. Majd abecogni kezdtek a rektort, fűtyültek,
sipoltak és a pedellusokat, akik elutasították őket,
szidalmakkal illették. Félgyakor a diákok megostrom-
olták a rektori irodát és előbb az egyik, majd a
másik ajtaját betörték. De a pedellusok ellentámasza
következtében csak kevesen hatolhattak be az iro-
dába és onnan is hamar eltávoztak egy diák-egyleti
elnök utasítására, aki felszólította kollégáit, hogy
ma távozzanak el, de holnap délután ismét térjenek
vissza. Egy óraker teljesen helyreállt a nyugalom.
Mint tudósítónk táviratozza, a német diákok ellen a
mai eset miatt úgy az egyetemi tanács, mint a
kormány teljes szigerral készül eljárni.

— **A kassai püspök koadjutora.** Kassáról
táviratozzák: *Bubics* Zsigmond kassai megyés-
püspök tegnap [Budapestről] Kassára érkezett.
A püspök budapesti tartózkodása alkalmával
arra kérte a vallás- és közoktatásügyi minisz-
tert, hogy tekintettel age korára és megrongált
egészségi állapotára, rendelkezjenek mellé *coadju-
tor* cum *jure successionis*. Mint megbízható
helyről értesülünk, a kormány *Bubics* Zsig-
mond kérését teljesíteni fogja, sőt a *coadjutor*
személyében már megállapodás is történt. A
díszes állásra *Fischer-Colbrie* Agostont, az
esztergomi káptalan tagját és a bécsi Pázma-
neum kormányzóját jelölték. *Fischer-Colbrie*
Agoston 41 éves és ismételt volt az udvar
jelöltje e megüresedett püspöki állásra.

— **Sámei Vilmos ünnepelése.** Sumei
Vilmos országgyűlési képviselőt az Ujjágyiadók
Szövetkezete csütörtökön tartott választmányi ülé-
sében orációban részesítette. Előbb *Zilahy* István
elnök, aztán *Pető* Lajos a Bács megye szerkesztője

üdvözölte meleg szavakkal abból az alkalomból,
hogy tagja lett a képviselőháznak.

— **A magyar darabont-tesztörég egyenruhája.**
Fejérváry Géza báró, a magyar királyi darabont-
tesztörég parancsnoka, a minap bemutatta ő felső-
ségnek az új tesztörég egyenruházatára vonatkozó
tervezeteket. A királynak igen elszettek a festői
egyenruhák, de azért több változtatást rendelt el
rajtuk. A tervező művészek a király óhajtatásának
megfelelően átdolgozták terveiket, melyeket *Fejé-
rváry* báró végleges jóváhagyás végett újból be fog
mutatni ő felségének.

— **Nincs már fia Noginak.** Keltő volt. És
elindultak atyjuk után a csatamezőre; szemük-
ben a diadal tüze lobogott, lelkiük a győze-
lem mámorá fogta el, lépésről-lépésre kísérték
a lobogót, amelyre nagy atyjuk diésőségét ír-
ták fel az ellenséges golyók. Csatáról-csatára
mentek, küzdöttek, mint az oroszok és az
őreg Noginak még ideje sem maradt ahhoz,
hogy búszkó legyen fiára. Hiszen csak olyan
katonák voltak, mint a többiek, akik a had-
vezér parancsának engedelmeskedtek vakon és
híven. Aztán elesett az egyik, az idősebbik.
Nauzaund, a mandzsuriai harctéren szívét ta-
lálta a golyó s még anyai ideje sem maradt,
hogy utolsó pillantást vessen atyjára és test-
vérére. Noginak már csak egy fia maradt. Az
még tovább kísérté a győztes vezért, harcolt
még néhány ütközésben, amíg aztán november
30-án a 203-as dombnál az is elesett. *Nogi* tá-
bornok második fia. Erről a csatáról beszélnek
az utolsó harctéri hírek s az őreg Nőibe szíve
megkeményedett az egymásután ért csapások-
tól. Ő is elvesztette mind a gyermekét, mint
Nőibe, s most már csak egy marad hátra szá-
mára, hogy hazájának szolgáljon. Ezért nin-
csen ideje könnyeket hullatni az agg tábor-
noknak, aki meggy szíjmentenül előre, hogy
főbbi gyermekét, a japán katonákat diésőségre
diésőségre vezesse. Nincs már anyai szeretet
szívében, amely gyermekeire pazarolhatna,
de ott lobog, ég lelkeben a fiai szeretet, amely-
lyel anyjának, a hazának tartozik.

— **Tizenegy napig egyedül a tengeren.** Már
a múlt hónap 26-án történt, hogy a triestri Fac-
canoni, Galimberti és Piani kikötő-építő cég két kö-
szállító csónakát a bóra elszakította a st.-andré-i
kikötőtől és a nyílt tengerre úzte. Az egyiket — mint
Triestből táviratozzák — Ancona közelében egy
halászbárka megtalálta. A csónakon lévő öt, a hu-
szonnyeg estendő *Taufert* teljesen kimerült álla-
potban szállították Anconába, ahol ápolták. Ma dél-
ben érkezett meg egy olasz gőzösön Triestbe *Tau-
fero*, aki tizenegy napig egyedül lebegett a tengeren,
főképp ivóvízhány miatt szenvedett. Az utolsó na-
pokban *nyers burgonya* volt egyedüli tápláléka. A
másik köszállító csónaknak teljesen nyoma veszett.

— **Bismarck és Magyarország.** A *Colta* jele
könyvkiadó-vállalat épp most közli Bismarck
leveleit *Schleinitz* báró porosz miniszterhez,
amelyeket 1858-tól 1861-ig írt. Mindenki tu-
dja, hogy Bismarck kancellársága idejében
Ausztria-Magyarország jelentőségét csakis ha-
zánk politikai és nemzeti tulsúlyának tulajdo-
nitotta. De jóval azelőtt, amikor Bismarck
pétervári porosz követ volt, már így gondolko-
zott s erre vonatkozólag érdekes világosságot
vet Bismarck véleményére az a levél, amelyet
1861. március 13-án intézett *Schleinitz* mi-
niszterhez s amely lényeges részében követke-
zőleg hangzik:

„Hogy Ausztriában rosszul folynak a dol-
gok, az gróf Thun hibája. Épp tegnap találko-
tam vele a miniszter előszobájában, nagyon iz-
gatott volt és könyes szemekkel nyilatkozta ki,
hogy országának jövője miatt kétségbeeset fogja
el. Az ő felfogása *Rechberg* miniszteri képessé-
geiről teljesen egybevág az én véleményemmel.
Én *Rechberg*et rendkívül korlátolt államférfiúnak
tartom, azoktól a kellektől is eltérőre, eme-
lyeket egy nagybatalom külügyminiszterétől kö-
velelünk. Ezt minden keserűség és bántó szán-
dék nélkül mondom, a klasszikákól természet-
tudós nyugalmával. Ha oly szerencsétlen volnék,

hogy Ausztria császára lehetnék, így már holnap
átköltöznék Pestre, huszár egyenruhában, lovagol-
nék, magyarul beszélgetnék és Magyarországra
minden lehetőt bekeleznék, sőt odaállnék a ma-
gyar képviselőház elé, vele tárgyalnék és kijelente-
ném neki azt az elvitatatlan igazságot, hogy
*Magyarország királya az osztrák császár legfőbb
tulajdonsága*, a többiek csak mellékszájak. Ha
az ügyet még meg lehet menteni, az csak így mó-
don történhetné. Csehország és Ausztria azért
nem esik el, egy királyság megéri azt a kellemet-
lenséget, hogy néhány hónapon keresztül Budán
kelljen székelnie és az a nehézség is, hogy a meg-
vadult magyar lovak meg lehessen fékezni, ha már
a nyeregen ülünk, főnyesen megoldódott *Mária
Terézia* alatt. Thun cseh partikularizmusa nem fe-
lel meg egy ilyen kísérlet gondolatának; nem
tud megszabadulni ettől a *bécsi morgus-tól*, amel-
ly *Magyarországgal mindig rosszul bánt* és később
feláldozni legszükségebb ruhadarabjait, mint a
kamaráisi kales méltóságát.

— **Syveton halála.** A nacionalisták Syveton
szerencsétlen esetéből is fegyvert akarnak ková-
csolni a gyűlölt Combes-kormány ellen. Az or-
vosok hiába konstataáltak, hogy *Syveton* a
kályhából kiömlő gáz fojtotta meg, politikai
barátai azt hirdetik, hogy ellenségei tették el
láb alól. A nacionalista újságok határozottan
állítják, hogy Syveton meggyilkolták azért,
mert a mára kitízött esküdtbírósgági tárgyalá-
son minden bizonynyal fölmentette volna az
esküdtszék és ez kellemetlen lett volna a kor-
mánya nézve. A *Libre Parole* mai cikkének
ez a főlirata: *A szabadkőművesek büntette.*
Cikkében azt fejtegeti, hogy a szabadkőműve-
sek gyilkolták meg Syvetont. *Jules Lemaitre*
szintén azt írja cikkében, hogy Syveton gyil-
kosságnak lett áldozata, *Francois Coppée* meg-
látogatta Syveton özvegyét és zokogva mondta:
— Meg fogjuk bosszulni a férjét. Kőte-
lességünket teljesíteni fogjuk mindvégig.

Egy később érkezett *párisi* táviratunk a
következőket jelenti:

Syveton több barátja, aki tegnap este lakásán
járt, annak a granunak adott kifejezést, hogy Syve-
ton a *szabadkőművesek* bűnének áldozata. Különösen
kiemelik azt a körülményt, hogy a gázkandalló csőve
újságpapírossal volt betömve, amely között volt az
Intrasigant tegnapi száma is. *Villeneuve* képviselő
kijelentette, hogy nem hiheti, hogy balesetről van
szó. Öngyilkosságra sem volt oka Syvetonnak. Meg-
talált jegyzeteiből kitűnik, hogy ügyvédjét még teg-
nap este tanácskozássra hívta magához. *Villemaire*,
a hazafias liga elnöke, valamint *Coppée* és mások ki-
jelentették, hogy meg vannak győződve, hogy Syve-
tont megölték. *Coppée* letérdelt a koporsónál és így
kiáltott:

— Megbosszulunk szegény Syveton! Sirodon
megbolygogom gyilkosaidat!

— **Daudet** Alfonz fia ezt írja a *Libre Parole*-ban.
Syveton meggyilkolták. Nincs semmi kétség. Be-
nyomáson ez, hogy megmérgezték és a gyilkos
csak azért választotta a gázt, hogy a halálnak a
véletlen szerencsétlenség látszatát adja. Már két
három napja nem volt látványa Syvetonnak és ez
megerősíti feltevésemet. Mi, Syveton barátai, köve-
telük a halott felboncolását és ez meg fogja ma-
tatni, hogy Syvetont úgy gyilkolták meg és bér-
tunk a szabadkőművesek gonoszságának lett áldo-
zata.

A vizsgálóbíró és a szakértő nézete szerint
Szomban Syveton baleset áldozata. A kályhában lévő
újságpapíros nem játszott szerepet. A gázkályha már
régóta rossz állapotban volt, amiről Syveton már
ismételt panaszokodott. A mikor tegnap reggeli
után visszavonult szobájába hogy a perben elmon-
dandó beszédre készüljön, azt mondta, hogy a szobá-
ban rossz szag van. Az ablakokat még sem nyitatta
ki és leült íróasztalához. Syveton homlokán, amidőn
felesége a padlón fekvé találta vérről alfutott
zuzódás volt. Azt hitték, hogy a gázszag bántotta
és talán felkelt, hogy az ablakot kinyissa, de ugyan-

akkor eszméletlenül elterült és megsebezte magát az íróasztal sarkában. Holttestét boncolás végett a halottszobába szállították. Felemlítik, hogy a 274 képviselő lajstromában, akik tegnap a kormány ellen szavaztak, Syveton is szerepel. Barátai szavaztak helyette, ami a francia kamara ügyrendje szerint megengedhető.

Syveton haláláról még a következő részleteket jelentik *Párisból*: Syvetont eszméletlen állapotban találták dolgozószobájában. Ugy látszik, az utolsó pillanatban fölmerte a veszedelmet, fölkelte székéről és ki akarta nyitni az ablakot, de még mielőtt ez sikerült volna neki, öngyertyóit és elvesztette eszméletét. Felesége a szobába való belépése után rögtön arra gondolt, hogy az ablakot kinyissa és a mérgező gázt kibocsátja. Syveton már a múlt héten is panaszkodott, hogy kályhája rozszul fülk, de semmit sem tett kijavítására végett.

Párisból táviratozzák: Syveton képviselő holttestének ma történt boncolása arra az eredményre vezetett, hogy szénoxidmérgezés forog fenn.

Syveton özvegye visszaadta férje temetésén a katonai végtisztességet, amely férjét mint képviselőt megilleti. Egy amerikai hölgynek azt mondta Syvetonné, hogy van vagyona és nem fogad el kegydíjat. Egy hírlapíró ma beszélt *André* volt hadügyminiszterrel Syvetonról. A tábornok nem hiszi, hogy Syveton öngyilkosságát követett volna el, mert ő sokkal több bizalommal volt eltelve s azt várta, hogy Franciaország erkölcsi megújulása közeleg s akkor még nagy szerepet fog venni.

— **Öngyilkosság a Lukács-fürdőben.** Seidl Ede budapesti kereskedő ma hajna találták a Lukács-fürdőben. Forgószilvlyai vetett végett életének. Teltének okáról semmit sa tudnak. Seidnek vászonkereskedése van az Akáca-utcz 62. szám alatt s a főváros legregőbb kereskedői közé tartozott. Az öngyilkos kereskedő már halva évről is idősebb volt és nagyszámú családot hagyott hátra. Holttestét az orvostani intézetbe szállították.

— **Vezérkari százados szerencsétlensége.** A gázmérgezés következtében meghalt francia képviselőnek Syvetonnak este ismétlődött meg ma éjszaka a fővárosban. Egy közkeveltségnek örvendő fiatal vezérkari százados, *Borbás* Károly a kiömlő gáz legújabb áldozata. Borbás tragikus halálát is a gázkályhából kiömlő gáz okozta. Ma éjszaka két óra tájban még jókedvűen tért haza Albrecht-ut 15. sz. alatt levő lakására, reggel pedig, amikor a szolgálja bement hozzá, már halott volt.

A szerencsétlenség úgy történt, hogy éjjel lefekvés előtt fürödni akart *Borbás* százados és a fürdőszobában kinyitotta a gázkályhát, de meggyújtani, úgy látszik elfelejtette. Kissé álmos volt és valószínűleg későn vette észre a gázomlót, mert mikor kapkodva akart a bajon segíteni, kirántotta a kályha csövét és így még nagyobb mértékben kezdett ömleni a gáz. A szerencsétlen százados ekkor ki akarta nyitni az ablakot, de — úgy látszik — kábult volt már akkor, mert nem találta meg a kilincset és csak a belső ablak egyik üveglapját tudta beverni. Készségbeesetten igyekezett menekülni, amit a holttestén látható sok karcolás bizonyít, de ereje elhagyta és arca el úgy ruháskosára bukott. Ebben a helyzetben talált rá *Borbán* Lajos nevű tiszt szolgálja, mikor ma szokás szerint a lakására ment. A szolga azt hitte, hogy alszik és köbögteni kezdte, de rémülten vette észre, hogy éleetlen testet költöget. A szolga ekkor az utcára futott és értesítette a ház előtt álló rendőrt, aki telefonozott a főkapitányságra. Onnan hamarosan megérkezett *Majsz* János rendőrfogalmazó *Rónay* Sándor rendőrorvossal, aki konstatálta a gázmérgezést. A fürdőszobában még akkor is igen erős gázzság volt és a gáz a kályhából ömlött ki. *Borbás* százados haláláról nyomban értesítették a téparancsnokságot és a honvédelmi miniszteriumot, ahonnan *Borbás* vezérkari százados, *Prohl* főhadnagy és *Arnold* honvédtörzsorvos ment ki a szerencsétlenség színhelyére. A katonai vizsgálat ugyanazt állapította meg, amit a rendőrség. A százados holttestét bevitték a honvédkórház halottszobájába. A lakásban levő bizalmas iratokat magukkal vitte a katonai bizottság. A lakást azután lepecsételték. *Borbás* százados még csak harminkötéves volt. Kiserényen született és ezelőtt a soproni 18. gyalogezrednél szolgált. Onnan két év előtt helyezték át Budapestre és a honvédelmi

miniszterium IV. ügyosztályába sorozták be, ahol annyira megbízták benne, hogy sok kényes természetű fontos ügyet vezettek vele. A tragikus halál halt százados néhány év előtt feleségül vette *Gyulassy* Ilonát, egy vidéki földbirtokos leányát, akivel boldog házasságot kötött. Házasságukból egy gyermek is született. A fiatal asszony nem volt Pesten, mikor a szerencsétlenség történt, hanem *Sopronban*, rokonnál időzött. Ma délutól táviratban értesítették férje szerencsétlen sorsáról.

— **A szedőgép jubileuma.** Berlinben most ünnepeik a tipográfia társaság az első ott használt szedőgép jubileumát. 1878-ban *Stephan* főpostamester, akinek igazgatása alatt állott csak nemrég azelőtt a titkos udvari nyomda, meglátta a párisi világkiállításán a hannoveri *Kasienbein* által 1868-ban felfedezett szedőgépet. Megbízta Kastenbeint, hogy szállítson egy teljesen felszerelt szedőgépet. A felaló csakhamar megtele: ennek a megrendelésnek. 1879-ben személyesen állította fel a gépet és nyolcvan pályázó közül kiválasztott három szedőnek adott utasításokat. Elsőnek a főpostamester tekintette meg a gépet és tréfásan jegyezte meg, hogy a szedő olyanann tűnik fel előtte, mint Szent Ceoilia. A gép ugyanis orgonaszerszerű volt építve. A londoni *Times* harminc év óta használja a Kastenbein-féle szedőgépet.

— **Beszélgetés a montenegrói fejedelemmel.** A *Berliner Tageblatt* levelezője beszélgetést folytatott *Nikita* montenegrói fejedelemmel. Arra a kérdésre, vajjon igaz-e a Balkán-szövetség létrejöttéről elterjedt hír, a *fejedelem* így válaszolt.

— Ha három államot — Szerbiát, Bulgáriát és Montenegrót — a vérség és a faj kötelek fűz egymáshoz, akkor nincs szükség politikai kötélekre.

Törökországra vonatkozólag a fejedem azt a reményét fejezte ki, hogy a megkezdett reformok sikerrel fognak járni. Mint a szultán ösztinte barátja azt mondhatja, a portának becsületes szándékai vannak és tudja, hogy a reformok az ő érdekeit is szolgálják. Montenegró és Ausztria-Magyarország közt, amelynek uralkodóját ösztinte tiszteli, a viszony igen jó. Németország iránt ösztinte szimpátiát tanúsította a fejedelem. Az öreg *Vilmos* császárt és *Frigyes* császárt nagyon tisztelte. II. Vilmost csak egyszer látta, de csodálja zsenilitását és azt reméli, hogy a császár, aki a katonai erényeket nagyrabecsüli, Montenegró harcias népe iránt is tisztelttel viseltetik.

— **Gyilkosság gyanúja miatt.** Hamburgból jelentik nekünk: A rendőrség letartóztatott egy *Niemceopfszky* András nevű magyarországi rajzolt, aki azzal van vádolva, hogy Ungvárt meggyilkolt egy leányt. *Niemceopfszky* tagadja a tett elkövetését.

— **Orkán Boszniában.** A Szarajevó és Mostar közt közlekedő személyvonatot tegnap délután baleset érte. *Hana* állomás közelében. Hirtelen olyan orkán keletkezett, hogy az egész vonatot kimentte a sínekből, miközben három kocsi fölborított. A szélvihar okozta vasúti balesetnek egy fékezéset áldozatul. A fékező meghalt, egy utas pedig súlyosan megsebesült.

— **Agyonlőtte az unokája.** Szabadkáról táviratozzák: *Ijhorits* *Ivandeits* Antal 81 éves városi virilistát *Ijhorits* Pál nevű ötödik gimnazista unokája játék közben egy vadászfegyverrel agyonlőtte. A töltényben levő sörét az öreg ember fejét teljesen szétromosolta.

— **Iparművészeti előadások.** Lyka Károly, a *Művészet* szerkesztője, a kiváló műkritikus holnap, szombaton délután öt órakor folytatja és fejezi be a művészi dísz megszületéséről szóló nagyérdemű előadását az Iparművészeti Múzeum nagytermében.

— **Családi tragédia.** Bécsben az éjszaka borzalmas családi tragédia történt. Hosner György cipőfelsőrésszkészítőnek felesége gázzal megölte önmagát és három gyermekét. Kinyitotta a gázesapot, mikor a gyermekek már aludtak és a kiömlő gáz valamennyiüket megölte. Mikor Hosner hazért, se feleségét, se gyermekeit nem találta életben.

(x) Sportjáték-njodnások Kertész Tórnornál.

(x) Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér.)

(x) **Ingeny küldöm** most megjelent antiquar könyvjegyzékem. *Paragó* Zsigmond, Budapest, Múzeum-körút 33. sz.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Olvasóink között bizonyára akad olyan fiatal ember, ki annak idején tanulmányait félbehagyta s most a hároméves terhes katonai szolgálatnak néz elébe. Debreczenben már évtizedek óta kiváló sikerrel működik az egész országban kintmúr hirtvének örvendő Lichblau-féle állami felügyelet alatt álló katonai előkészítő tanfolyam, melyen előkészültségre és foglalkozásra való tekintet nélkül rövid úton elnyerhető az egyéves önkéntesi jog. Ertesítőt bárkinek ingyen és bérmentve küld Lichblau Albert int. igazgató Debreczen. Születési év okvetlen közlendő.

(x) **A karácsonyi ajándékok bevásárlására** különösen jólhívjuk a t. c. olvasóközönség figyelmét *Rigler József* Éde papírműgyár részvénytársaság üzleteire V. *Erzsébet-utcz 19.*, IV. *Egyetem-utcz 5-6.* és VI. *Rózsán-utcz 55.* ahol a legmegfelelőbb ajándékok a legutányosabb árakon beszerezhetők. Ezen cég, mely a papírmű szakmában az első helyet foglalja el, saját gyártmányú levélpapírdobozokat a leggyorsabb kivitelű a legdiszesebbig hoz forgalomba, készít képeskönyveket, irólajzatokat és egyéb papírárakat, nagy rakártart írókészleteket, albumokban, festőszekrényekben, játékokban, karácsonyfadiszekben stb. és azért ajánljuk e cég karácsonyi kiállítását a fentnevezett üzleteiben megtekinteni.

(x) **Magyarország legmagyobb szőlőskolóját** a „*Milénium-leveg*” Nagyszőn. Legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás, Pontos és lelkiismeretes kiszolgálással meggyőződhetük ki, ott próbarendelést eszközöl.

FŐVÁROS

(*) **A főváros közgyűlése.** A főváros közgyűlésén ma délután elintézte a szerdáról fennmaradt ügyeket. Ennek során ragaszkodott a görög katólikus plébánia dolgában elfoglalt végbíró álláspontjához. Szó nélkül elfogadta a sőtőpari új szabályrendeletét és pártolásra méltónak találta Miskolc város közsönötét, melyben az átvonuló katonai beszállásokból a városokat terhelő kiadások csökkentése mellett foglal állást. A további ügyek tárgyalása során. Tudomásul vette a közgyűlés a tanácsnak azt a bejelentését, hogy a belügyminiszternél fölmondotta a krisztinavárosi szinkörre vonatkozó szerződést, hogy így helyt legyen a Népszínház bérlőjének a jövő nyárra, amikor a Népszínházat át fogják alakítani. Plathy György hozzájárul az előterjesztéshez, egyszerűen azonban azt az indítványt teszi, hogy a Népszínház igazgatója kötelezőssék arra, hogy az egész nyáron át, tehát szünet nélkül tarison előadásokat a Krisztinavárosi Szinkörben. *Morcsányi* Károly és *Halmos* János polgármesterek hozzájárulása után elfogadták az előterjesztést, Plathy indítványával együtt.

(*) **A fürdőpályázat.** A tanács a ma délelőtt tartott ülésében tudomásul vette a zsűri jelentését a Sáros- és Rudas-fürdők tervpályázatára vonatkozólag. A tanácsban fölbotották a jelölés leveleket s kitűnt, hogy a *Sáros-fürdő pályázatánál* a következő négy nyertes az, akiknek a művét szűkebb pályázatra bocsátják: *Alpár* Ignác, *Stark* Lázló, *Pelz* Samu s *Hegedűs* Armin és *Sebestyén* Arthur társtervezők. A *Rudas-fürdő-pályázatnál* nyertesek: *Hüll* Dező, *Párlós* Gyula, *Tóry* Emil s *Vágó* László és *Vágó* József társtervezők. Javasolja továbbá a tanács, a zsűri előterjesztése alapján, hogy 500—500 koronáért vegyék meg a *Sáros-fürdőre* vonatkozó terveket *Türk* Ernő és *Jónás* Gyulától, továbbá: *Márcus* Géza, *Komor* Marcel és *Jakab* Dezsőtől, *Tóry* Emilől s végre *Vágó* Lászlótól és *Vágó* Józseftől; a *Rudas-fürdőre* vonatkozólag pedig: *Alpár* Ignácól és *Halász* Ernőtől. A mai üléséből felhívta a tanács a mérnöki hivatalt, hogy január végéig mutassa be a kivitelű pályázatot, amely aztán tíznappal később megküldendő lesz kitéve a régi országház épületében.

(*) **A főváros költségeloirányzata.** A jövő évi budgetet a pénzügyi- és gazdasági bizottság letárgyalta s jelentés kíséretében terjesztette a tanács elé. Ebből a jelentésből fölemlítjük a következőket:

Az 1905. évi költségeloirányzat az előző évié-

től egészben véve alig különbözik. Ámbar tudatában van a pénzügyi bizottság, hogy az ily módon elért egyensúly a főváros háztartásának csak külső egyensúlya lehet s osztja azt a nézetet, hogy a főváros pénzügyei rendezésre szorulnak mégis csak helyesíthető, hogy a tanács nem állott elő az újabb adó bevezetésre, vagy az adóemelés iránt való javaslatokkal. A pénzügyi bizottság ugyanis nem tartaná időszerűnek az adóterhek növelését a mai közgazdasági viszonyok között. Ahhoz, hogy a közterhekkel való túlterhelés veszélye nélkül lehessen a polgárok újabb alkalmatlanságához fordulni, a közgazdasági viszonyok lényeges javulására van szükség. Addig is a bevétel fokozása érdekében, egyrészt az üzemek, másrészt a különleges szolgáltatásokon alapuló járulékok voltának felhasználhatók, úgy, ahogy azt számos nagyváros máris megtette. Különösen hangsúlyozza a jelentés a kormányának azt a kötelezettségét, hogy segítségére legyen a fővárosnak, még pedig nemcsak az átutalt hatáskörben teljesített állami funkciók fejében nyújtott kárpótlással, hanem a főváros pénzügyeit érintő függő kérdések kezeztetésével is. Az a körülmény, hogy előreláthatólag egy újabb nagy beruházási kölcsön felvételére előtérül, szükségessé teszi annak a hangsúlyozását, hogy a kölcsönpénzek lehetőleg jövedelmező beruházásokra fordíthatassanak. Végül utalást tesz a jelentés az iparfejlesztés fontosságára; ennek a támogatásból áldozatok árán sem szabad a fővárosnak visszatámasztania. — A székfővárosi közgyűlés, amint már jelentettük, hétfőn délután fogja a költségvetésirányzatot tárgyalni.

SZÍNHÁZ, ZENE

Casanova — ötvenéves. Ünnepléssel, kihívásokkal, virág- és babéradományokkal tarkított zajos estélye volt ma a Népszínházban. Ma került színre ötvenéves *Faragó Jenő* és *Barna László* nagy sikerű operettje, a *Casanova*. A közönség kitörő szeretettel ünnepelte a diadalmas darab szerzőit és szereplőit és sokszor hívta őket a lámpák elé. *Faragó Jenőnek* és *Barna Lászlónak* nagy örömiük teltett a mai ünneplésben, mert láhatták, hogy a közönség ószintén kegyelve fogadja őket is, munkájukat is. Az első felvonás után hatalmas babérszórort nyújtottak föl az ünnepeket szerzőnek, *Komlóssy Emnának*, aki ma is frissen, pajzán művészetével játszotta *Pompadour* marquisé szerepét, igen sok virágadományt kapott. A kihívásokból, tapsokból *Strimajnak* és *Baskóknak* is bőven jutott ki.

Elhalasztott hangverseny. Gmeiner László számára hirdett hangversenyt januárra halasztották el.

A második Calvé-est. Ez a jó Budapest, amely rendes körülmények közt nagyra találja az Opera nézőterét, a Calvé asszony vendégjátéka alkalmából úgy vette észre, hogy kiesi az Opera nézőtere. Nem fértek be annyian, ahányan a híres vendéget hallani akarták. Volt tehát két Calvé-est két Carmen-est. A nézőtér meglett először, meglett másodszer. A kifutó vendég pedig a második közönségnek is az első, a legelső Carmen-mutatta be s csak természetesen, hogy bihietetlen tapsok hangzottak a gyönyörű színházban. Ha még egy harmadik Calvé-est volna, megint csak Carmennek, ez a derék közönség talán még azt se sokallaná. De egyelőre nincs több Calvé-est, nincs több Carmen.

Fanyar gyümölcs.

(Vigjáték három felvonásban, írta *Bracco Róbert*, fordította *Hellai Jenő*. A Vígjáték mai ajándéka.)

Bracco Róbert munkáit ismerem és szeretem. Olyanok azok, mint a folyton mosolygó szemek, amelyekből könny sohasem szárad, de mindig ott rejlik valahol a mélységben, a lélekben. Csupa felléletes címéségeknek látszik első pillanatra, amit mondanak, mosolygunk fölötte vagy nagyot kacagunk s észre sem vesszük, hogy a másik pillanatban kesernyét érzés fogja el torkunkat s mindjárt lelki megpróbáltatások érnek valamely sanygomban elrejtett életigazság megérzése után.

Ebben a fekete bajuszú, szikrázó szemű, még leg fiatal orszáiban van annyi találat, mint tíz francia bohócsztróban együttvéve — és mégis az a szerencsése, hogy francia iskolában tanulta meg a találatához feljött mesterséget. Mestereit azonban a kronologikus sorrendben Feydantól visszafelé választotta meg:

Labiche, *Scribe* és *Dumas* fil sok anyagot adtak neki úgy, az elméséghez, mint a vigjátéki technikához s ezért maradt ő meg mindig kitünő vigjátékosnak és nem sokévesedik el a helyzet-humorok banális és kiserendű agyvelőknek való bohóckodásaiban.

Nálunk is ismert két vigjátéka „A hűtelen” és „Vége a szerelmeidnek”, továbbá egyfelvonásos, rendkívül merész drámája „Az álaró”, talán oly előnyösen mutatta be *Bracco* a mi közönségünknek, hogy a „Fanyar gyümölcs” bemutatására kedvező elfogulással mehettünk és nem féltünk a csalódástól. Ugy is történt s a csalódásra mi sem szorultunk ottok.

Ki kell jelentenem, hogy a nézőtér nem fogott ki a legzajosabb derültégből, de alapjában véve mindenki megrázkódtott attól a szomorú igazságtól, amely mint egy halvány mécses pislogott a darab váza fölött és kibölgött a vaskos tréfákon keresztül, amelyek mint huszóneg fedték ezt a vázát. Ennek a darabnak nincsen alapötlete. Vagy talán csak nem lehet ötletnek nevezni, ha arról írunk, mi vár a faji életben elkopott férfura, aki életérős, fiatal leányt vesz el feleségül. Kérem, ez nem orvosi könyvekből kieszakított téma, hogy ötletnek odadobjuk a vigjátéki vásárra. Ez társadalmi kérdés, amely épp oly fontos, mint a többiek és épp oly szomorú jelenség, mint mindazok az életmegnyilatkozások, amelyekkel *Molière* óta az összes francia vigjátékos élmesen, vagy nem élmesen, de mindig kacagató cselekvények kiinduló pontjával használtak.

Bracco fiatal asszonya nagyon komoly nő, aki öntudatosan esalja meg öreg férjét, mert van érzelme a becsületesség iránt. Ez az ő becsületessége abban nyilvánul meg, amit *Schopenhauer* látszólag határozott, kissé ingadozó s ezért széllámas filozófiájában elhatároltának nevez. Ez az akarat jogokat is kér az élethez s felszeg társadalmi fellegasaink mellett igazán becsületos dolog ezeket a jogokat meg is szerezni. Sőt ami család és hozzátartozók a hűdeltséghez, az is jog csupán, amely okkal-móddal használva sohasem triviális.

S ebben az asszonyban erőnyesség is honol, mert megvédelmezi hűgát ugyanattól a veszedelemtől, amely már őt érte. Amikor arról van szó, hogy a fiatal leány felesége legyen egy másik romlásnak induló aggligénynek, ennek utját állja, sőt hajlandó feláldozni érte a saját szerelmét és a kedvesét átmeneti férjül a hűgának.

Most pedig senki se maradjon komoly azok közül, akik a darabot nem látták. Nem társadalmi szomorú játék a *Bracco* színdarabja, hanem egészenes vértől pirosuló vidámság, amelyhez azért is érdemes címni, hogy csupán kacagjunk a mókák fölött. A „Fanyar gyümölcs” hősei részint paivak, részint mulatságosak, valamennyi önkéntelenül szelimes, de a szerző a legöntudatosabban okos és élmes. Néha vét ugyan az illedelm ellen, igen gyakran triviálisokat, sőt durvaságokat enged meg magának a szavak fátyolozott játékában, de ezeket bocsásuk meg a delyéri olasznak s ugorjunk át eme játékok fölött.

Az előadás elsőrangú volt. Csupa temperamentum, hangulat, élénkség, soha meg nem törő emelkedés a szereplők játékában. *Varsányi Irén*, aki hosszas pikénes után ma lépett fel először, a fiatal asszony szerepében valóságos remekelt; mellette *Hegedűs* és *Fenyvesi* is olyan partnerek voltak, akiknél jobbat el sem képzelhetünk. Nagyon kedvesek és mulatságosak voltak *Tanay* egy fiatal síheder szerepében és *Komlóssy I.* mint bakfis leány. A siker nagy volt és a közönség végig kacagta és tapsolta a darabot. *Hellai Jenő* fordítása pompás.

(b. m.)

TAVIRATOK

A francia kamara.

Páris, december 9. (A képviselőház.) A kamarában nagy az élénkség. Az élnök meleg szavakban emlékeztet meg *Syveton*-ról. *Ribot* megtámadta *Combes*-nek a prefektusokhoz az információk adására vonatkozólag intézett köriratait. *Elisneri* a kormánynak azt a jogát, hogy tudakozódjék, de kell, hogy elejét

vegyék a denúnciacióknak és a hadsereg becsületét megvédelmezzék. Ha erre a kormány nem képes, le kell mondania. Ezt már küllőben tegnap kellett volna megtennie, mert csak 2 szavazattal volt többségben. (Eletszés közepén.) *Millerand* is tiltakozik a besugások ellen és azzal vádolja a kormányt, hogy a polgármesterekből spicliket csinál.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A budapesti ügyvédi kamara őszi értekezlete.** Ma tartotta a budapesti ügyvédi kamara dr. Szivák Imre elnöklete alatt őszi értekezletét nagyvárú jogászközönség előtt. A mai értekezlet volt az első, amelyen a kamara határozatait közölte a doktori fokkal felruházott ügyvédjelöltek és joggyelkornokok is részt vettek. Az élnök üdvözlőve a megjelenteket, élnöki megnyitójában kifejtette, hogy bár az utolsó éveknek jogi reformjai és a közgazdasági viszonyok kedvezőtlen alakulása nyomásból hat az ügyvédi karra, ez a kar nem esik kétségbe, de védekezési alapul az etikai reform intézményekhez folyamodik. Nem kívánja a numerus clausust, de ideális célok után tör. Dr. Pap József a kamara titkára ismertette aztán a kamarának a tavalyi értekezlet óta kifejtett tevékenységét. Dr. Wittmann Ernő ügyvédjelölt tartott előadást ezen a címen: „Ujabb irányok a magánjogi törvények értelmezése körül”. Az előadást az értekezlet nagy tetszéssel fogadta.

§§ **Dr. Eötvös Bálint mint tanu.** Az erzsébetfalvai korona takerék és hitelszövetkezet igazgatósága 1902. évben átadott dr. Eötvös Bálintnak négy, 14.000 koronáról kiállított könyvet értékesítés végett. A betétkönyvekre az intézettel betét nem volt. Dr. Eötvös Bálint e betétkönyvek egyikét, amely 2000 koronáról szólt, értékesítés végett átadta *Haasz Jenő* kereskedőnek, aki viszont *Kovács István* aradi lakosnak adta tovább a betéti könyvet 2400 koronáért. Csak mikor *Kovács* megjelent a szövetkezetnél, hogy a betétkönyvben kimutatott 2000 koronát felvegye, tudta meg, hogy a könyvre nincs fedezet. *Kovács* feljelentése folytán a királyi ügyosztály alá helyezte dr. Eötvös Bálintot és *Haasz Jenőt*, de miután dr. Eötvös szemben a kir. tábla megszüntette az eljárást, ma csupán *Haasz Jenő* került a bíróság elé, esalás büntetével vádolva. A tárgyaláson dr. *Dolcsall* bíró elnökölt. A vádlott azzal védkezett, hogy ő a betéti könyvet kölcsön fejében kapta a szövetkezetből és valódságában nem volt oka kételkedni. A tárgyaláson dr. Eötvös Bálintot is kihallgatták, mint tanut, de a bíróság nem bocsátotta esküre, mert ezt dr. *Bakonyi Samu* védő ellenzte. A tanúkihallgatás után dr. *Polonyi* királyi ügyész, a feljolytatott főtárgyalás adatai alapján, a esalás helyett szikkasztás büntete miatt emelt vádat *Haasz Jenő* ellen. A változtatott vád folytán, dr. *Bakonyi* védő kérelmére, a bíróság a védelem előkészítése céljából, elnapolta a mai tárgyalást.

§§ **Dr. Róth Sándor fogva marad.** Dr. Róth Sándor tudakozóleg felebbezett a letartóztatását elrendelő vizsgálóbíró végzés ellen. A királyi tábla ma harmadfokban megerősítette a vizsgálati fogásigot elrendelő végzést.

§§ **Stefánia főhercegnő irakoa.** *Stefánia* főhercegnő budapesti titkári hivatalában irak volt *Körmöcs Géza* százötven korona fizetéssel. Körmöcs azonban ruha viszályt a beléje helyezett bizalommal. Több ízben, amikor pénzt adtak át neki, hogy küldje el postán, elikkasztotta a rábizott összeget, a szikkasztást pedig hamisított postai feladóvernyekkel palástolta. Betöréses lopást követelt el a hercegnő kárára. A Krisztina-koronon levő raktárból ugyanis kétezer korona értékű ékszert és egyéni érték tárgyat rabolt el. A betörés után megszökött Budapestből. Menekülése azonban nem sikerült, mert utközben elfogták és a budapesti büntető törvényszék elé állították, amely ma vonta felelősségre hétérendbeli szikkasztás és közokiratamisítás és egyrendbeli lopás büntete miatt. Mikor *Szepeszy* élnök megkérdezte tőle, hogy hova akart szökni, lopott pénzzel, így felelt:

— Brazíliaába akartam menni vadászni.

A bíróság harmadlévői fegyházzal sújtotta a vadászajándékoságot tolvaj irnokot, aki felebbezett az ítélet ellen.

§§ A vasutasokat újra fölmentették. Három nap óta tárgyalja a budapesti királyi tábla a vasutasok tizenhárom-bizottságának pörét. Az ügy az ügyészség felebbezése folytán került a tábla elé, amely ma megerősítette az elsőbíróság fölmentő ítéletét.

A tárgyalás mai harmadik napján folytatták a perbeszédet. A legutóbbi tárgyaláson dr. Vázsonyi Vilmos és dr. Baracs Marcell beszélt, ma pedig a többi védő: dr. Lengyel Zoltán, dr. Gál Jenő, dr. Landler Jenő, dr. Rácz Dező és dr. Polónyi Dező mondta el a védőbeszédet. A védők érvelése dr. Balogh György főügyészhezettes röviden válaszolt, mire ítélőhatalra került a sor.

A tábla előrebocsátja az ítéletben, hogy a vasúti alkalmazottakat közhivatalnokoknak minősíti, mindamellett helybenhagyja a törvényszék felmentő ítéletét, mert a vádlottak egyikének cselekvésében sem találta meg azokat a ténybeli elemeket, amelyek alkalmasak lennének a vád szerinti tények megállapítására.

Az ítélet ellen Balogh György dr. főügyészhezettes semmisségi panaszt jelentett be azon az alapon, hogy a konstataált tényálladék már megállapítja a bűnösséget.

A vádlottak az ítéletben megnyugodtak.

A védelem részéről Vázsonyi Vilmos dr. kijelentette, hogy a felmentő ítéletben megnyugszik, mert védenekének érdeke legegyszerűbben eléri. Ami a közhivatalnoki minősítést illeti, fenntartja saját jogi véleményét, mert nem áll módjában a tábla jogi meggyőződésével polemizálni. A kérdést azonban a koronaügyészség elé fogja terjeszteni avégből, hogy a jogegység érdekében döntést provokáljon. A többi védő csatlakozott Vázsonyi álláspontjához.

§§ Fölmentett szocialista. Bodor János asztalossegéd röpiratban támadt neki a budapesti büntetőtörvényszék sajtóelőtanácsának, mert egy rágal-mazással vádolt szocialistát túlságosan szigorúan büntetett meg. Röpiratában vérbíróságnak nevezte a szigorú bírák testületét, Acorasot Péter elnök eljárását pedig közönséges bandita fogásnak nevezte. Ezeket kívül még azt az állítást is megköszöndöztette a bíróságról, hogy a vádlottat ügyesen kivetett hálóba csalta bele. A budapesti büntetőtörvényszék elfogultnak jelentette ki magát a Bodor János ellen folytatott tett sajtóügylet elbírálásában, mire a Kuria a pozsonyi esküdtbírárságot delegálta. Tegnap volt Pozsonyban ennek az ügynek a tárgyalása és az esküdtek, dr. Kadosa Marcel védőbeszédét után nem bűnösnek mondták ki Bodor Jánost, mire a bíróság felmentő ítéletet hozott. Az ítélet nagy feltűnést keltett, annál is inkább, mert a pozsonyi törvényszék előtt már egy másik hasonló ügy is fölmentéssel végződött.

REGÉNY

Detektiv-kisasszony.

Írta: OLD SLEUTH.

(2)

— Majd meggyőződik az ellenkezőről, ha kissé komolyabban fog az ügygel foglalkozni.

— Az igazgatóság biztos a dolgában?

— Olyan bizonyítékaik vannak, melyek még egy angyalt sem mentenének meg az elkarhözástól.

— Hallgassa meg, amit most fogok önnek mondani főnök ur, Belsőmben hangot hallok, mely azt mondja: Ez az ember nem bűnös! Emlékezzék erre!

— Most az egyszer téved Káte kisasszony! Én ezt az esetet jól megvizsgáltam; de mint rendezem, rokonszeme most előre elfoglultá teszi. Nos hát mondok önnek valamit. Az igazgatók azt hiszik, hogy Wilbur Henryt csak valami kigyó fonta körül. Teremtse elő a pénzt és megmenti a büntetéstől. De ha ez nem sikerül önnek, akkor el fogják fogni.

A különös szép leány hallgatott egy ideig, de miután sokáig elmerült a kép nézésébe, így szólt:

— A papirokat visszaveszem, vagy legalább is kiszimatolom, hogy hol őrzik őket. Nem csak a börtöntől akarom ezt a fiatal embert megmenteni, hanem ártatlanságát is bebizonyítom. Értse ezt jól meg főnök ur!

Noha Young kapitány abban az időben, melyben elbeszélésünk lejátsszódik, csak egy magán de-

aktiv-intézetnek volt vezetője, mégis főnöknek szólították, mert éveken át a new-yorki titkos rendőrségnek élén állott.

Golet Káte egy óra hosszat tárgyalta Younggal és ez alatt az idő alatt megismerkedett a nagy sikasztás minden részletével.

Az ügy a titokzatosság homályába volt burkolva és noha tudták, hogy valami asszonynak is van a büntényben szerepe. Kiletét még sem tudta senki megállapítani.

A sikasztással gyanúsított Wilburgot napokon át követték a titkos rendőrök és még sem tudtak rákadni annak az asszonynak tartózkodási helyére, aki a fiatalembert a bűn lejtőjére csalta.

Az ellopott papírok nem voltak a bank tulajdonai, hanem egy ur deponálta őket, akinek sejtelve sem volt a nagy veszteségről, minthogy a bank szilárdan eltékelte, hogy mindaddig, míg minden, a papírok visszaszerzésére irányuló kísérlete kudarcot nem vallott, meg nem mondja neki az igazságot.

Midőn Golet Káte, a detektiv-kisasszony el-távozott Young kapitány irodájából, magával vitte Wilbur Henry arcképét is.

Éjfél elmúlt és csak olyan nő járhatott ilyen későn egyedül az utcákon, akinek olyan tapasztalatai voltak, mint neki és aki olyan bátor volt, mint ő.

De hogy Káte azok közé a nők közé tartozott, akik minden körülmények között segíteni tudnak magukon, már egy félórával az irodából való távozása után kitűnt.

Bizonyos okokból elhatározta, hogy nem kocsin megy haza, hanem gyalog.

Golet Káte a Broadway- és Howard-ut szegletére ért és leeresztett fáttyolal sietett tava, midőn egy fiatalemberekből álló csoport elé ért, mely egy hirhert játékbarlang bejárata előtt állott.

A fiatal emberekre egy utcai lámpa vetette fényét és midőn a detektiv kisasszony elhaladt mellettük, az egyik ifjura esett tekintete.

Majdnem, hogy elallott a szíve dobogása.

Mikor elbucszott Young kapitánytól, így szólt hozzá:

— Be akarom bizonyítani, hogy nem Wilbur Henry a tolvaj! és ime alig egy félórával a párbeszéd után, már kitűnik, hogy balgaság volt a fiatal ember ártatlanságában bíznia.

Az ifjak között, mint valószínűleg nagyon hozzáillő társuk, ott volt Wilbur Henry is.

Az első pillanatban észrevette, hogy sokat ivott, — ami rossz előjel.

A magával hozott arcképről ismerte meg.

— Istenem susogta halkan, mialatt tovább sietett, úgy látszik csalódtam, az a társaság, melyben látom, bűnössége mellett szól és mégis... milyen csinos.

Káte alig haladt néhány lépést, mikor az egyik ifju így szólt.

— Az ördögbe, gyerekek! Az a fekete fáttyol ott nagyon csinos arcot rejthet, azért félre akarom lebbenteni, hogy jól megnézzem.

Káte nem félt. A fiatalemberek egész csoportjával bátran szembeállott volna.

Nyugodtan haladt tehát tovább, de mindjárt észrevette, hogy üldözik.

MÁSODIK FEJEZET.

A furosa öregasszony.

Detektiv-kisasszony körülmézt és mosolygott, mikor észrevette, hogy az őt követő fiatalember Wilbur Henry.

Rögtön elhatározta, hogy félénknak tettei magát és meggyorsította lépteit, mintha nagyon rettegne, bár mit sem óhajtott jobban, mint azt, hogy a fiatalember csakugyan letépje fáttyolát. Mihelyt észrevette, hogy folyton nyomában van, befordult az első mellékutcaiba.

Még nem is haladt nagyon előre, amikor hallotta, hogy gyors, de kissé bizonytalan léptekkel közvetlenül a háta mögött jön.

Még jobban meggyorsította lépteit és hallotta, amint kísérője fogai között mormogja:

— Az ördögbe, ez a leány úgy szalad, mint az őz.

Káete ismét befordult a legközelebbi utcán sarkon és egy olyan utcába jutott, ahol nem járt senki.

A fiatalember ekkor elkezdett szaladni, utólréta és kezét vállára tette.

Detektiv-kisasszony nem sikoltott, hanem nyugodtan megállt és kimért hangon kérdezte:

— Mit akar utam?

— Csak az arcát szeretném látni édes angyal, aztán nyugodtan tovább mehet.

— Hogyan mer ön engem megzavítani?

— Oh, boldogság, kiáltotta Wilbur Henry és kinyújtotta kezét, hogy a fáttyolt felemelje.

Golet Káete hátralépett, felemelte kezét és így kiáltott:

— Vigyázzon magára uram! Miért akarja arcomat látni?

— Azért, mert azt hiszem, hogy önmek nagyon csinos arca lehet.

— És ön fogadott cimboráival, hogy megnézi, ugy-e?

— Ezt ugyan nem tettem; de mindamellett látnom kell.

— Hogy hívják önt fiatalember?

— No nézzenek ide, ön engem ki akar találni hallgatni?

— Hogy hívják?

— Paine Tom-nak.

— És látni akarja arcomat?

— Természetesen!

— Van-e pénze?

— Amennyi csak kell.

— Akkor fogadjon egy kocsi és menjen haza. Az ilyen korban lévő fiuknak nem szabad oly sokáig fennmaradniok.

— Az ördögbe is! Most már csakugyan látni akarom arcát.

Ezekkel a szavakkal mellé ugrott és megfogta Káete karját és letépte a fáttyolt.

— Oh, kiáltotta meghökkenve, bocsássom meg!

Valószínűleg azt hitte, hogy valami durra arcot takar el a fáttyol és amikor látta, hogy egy bájos ifju nővel szemben viselkedett ilyen illetlen módon, elszégyelte magát.

— Ki van elgívte? — kérdezte az ifju nő.

A fiatalember ismét bocsánatot kért.

Detektiv-kisasszony felkötötte fáttyolát és elindult, ám a fiatalember, ki oly durván megsértette, akkor ismét megzavarta:

— Beesületemre mondom, én tisztességes távolban hazakísérem, ha megengedi.

— Miután ön olyan durván viselkedett velem, hogyan bízzak önben?

— Jóvá akarom tenni hibámat.

— Nem, köszönöm, nincs szükségem kíséretére, mondta Káete és elindult.

A fiatalember egy ideig mégis utána ment, de néhány perc múlva mást gondolhatott, mert visszafordult.

A következő nap reggelén Golet Káete öregasszonynak öltözve távozott lakásából.

Alapjában vére még most is feltételül hitt Wilbur ártatlanságában, noha ez azelőtt való este valóban kétes társaságban látta.

Hisz meg a tegnap esti kalandnál is tapintatosan viselkedett, mert mielőtt észrevette, hogy nem olyasféle nő, akit meg lehet szólítani, a legudvariasabban távozott és előbb még bocsánatot is kért.

Az „Attr, Comstock és társa“ bankház már régen nyitva volt, amidőn egy különös öltözött öreg hölgy topogott be az irodába. Éles hangon kérdezte:

— Ez Attr Comstock és társának bankja?

A portás, aki a közelben állott, azonnal felelt neki:

— Igen, öreg néni, ez az Attr Comstock és társának bankháza.

— Ugy, ugy! És maga kicsoda? — kérdezte az öreg hölgy és pápuszemén át nézgette az üzletet.

— Én itt vagyok alkalmazva.

— Ugy, ugy, maga itt van alkalmazva, — ismételte az öreg hölgy.

Az öreg hölgy oly hangosan beszélt, hogy a bank alkalmazottai is meghallották és mosolyogva, kacagásukat elnyomva, várták a párbeszéd folytatását.

— És kívül akar itt beszélni, öreg? — kérdezte a portás.

— Maga azt mondja: öreg! Nem nagyon udvarias ember az ur, hallja — mondta az öreg nő haragosan.

— Nos hát, tisztelt asszonyom, mondja meg, hogy kívül akar beszélni?

— A főnökök egyikével.

— És milyen ügyben?

— Azt majd megmondom annak, akivel beszélni akarok.

— A tatyó vagy Comstock urral akar beszélni?

— A kettő közül az egyikkel.

— De mit mondják, miért jött?

— Na talán pénzt akarok kölcsönkérni, magának az mindegy.

A portás bement főnökének elkülönített dolgozószobájába, ám már néhány pillanat múlva lejött onnan és így szólt:

— Főnökeim nagyon el vannak foglalva jelenleg; máskor kell eljőnnie, jó asszony — de hogy is hívják?

— Brown Regínának hívnak és nagyon meszsziről jöttem, Green Countyból, hogy főnökével beszéljek. Addig el sem megyek innen, míg be nem mehetnek hozzá.

— Mégis jobb lesz, ha elmegy és később jön vissza.

— Azt hiszi?

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG

Az Országos Gazdaságvédelmi Bizottság. Az O. M. G. E. tegnapi közgyűlése után ma a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének IX. nagygyűlése következett. Az ülést ma délelőtt **Dessseffy Aurél** gróf elnökle mellett tartották, aki megnyitotta beszédében melegen üdvözölte a megjelenteket. A gyűlésen a hivatalos jelentések elintézése után **Bernát István** tartotta érdekes előadását a földirtok terhesmentesítéséről, melyet hosszabb vita követett.

Dessseffy Aurél gróf megnyitván az ülést, bejelentette, hogy a nagygyűlésen a földművelésügyi minisztert **Makfalvi Gyula** államtitkár képviseli. **Dr. Arkhóly Richard** tett ezután jelentést a szövetségi tagsági ügyeiről, a nagygyűlés új tagot vett fel.

Rubinek Gyula szövetségi titkár bemutatta a szövetségi Ekvonyvet s jelentést tett a szövetségi iroda működéséről.

Röviden vázolja ezután a szövetség jövő esztendői munkásságát. Már eddig is meg van állapítva három országgyűlési gazdasági programja, melyet a szövetség rendez. Terve vette továbbá gazdasági előadások rendezését. Nagyszabású akciótervez, amelynek célja a stagnáló gazdasági egyesületek talpraállításra. Tárgyalás alá veszi továbbá a gazdasági tanügy reformjának fölötté fontos kérdését. A nagygyűlés az előterjesztett munkaprogramot élnék helyesléssel fogadta.

Ezután **Bernát István** tartotta meg nagyhatású előadását az új földterhesmentesítéséről.

Helyet és figyelmet kér ennek a témának ma a mai politikai viszonyok között is, mert bizonyos, hogy a magyar földirtokosság vagyoni és politikai függetlenségére van legalább is olyan életbevágó kérdés a nemzetre nézve, mint azok bármelyike, amelyek ez idő szerint a közügyelemre igényt tartanak. Rámutat arra, hogy az, amit előbb elismert nem akartak, ma már a politikusok és kormányfők nyilatkozatai után nem tagadott tény, t. i. hogy a magyar földirtokosság az eladósulás felé siet és hogy ennek a veszedelemnek gátat vetni elsőrangú közeledek.

Vázolja a kérdés fejlődését a Nyugaton és arra a következtetésre jut, hogy ma már alig van számbavehető ország, amelyben ne kívánnák a beavatkozást. Mindenütt igyekeznek a bajokot segíteni és talpra állítani a földirtokosságot. Azon óriási terhekkel, melyek a földirtokot nyomják, csak kis rész az, mely vagyont termő beruházásokból ered. A többi részben könnyűmű adósságszűrés az gyümölcsök, részben pedig vételári határelmet anélkül, hogy valaha hozzájárult volna a jövedelem emeléséhez. Ez ki is van zárva. Az ékként emelkedő ter-

hek azonban fokozatosan tapasztják a birtok jövedelmét és hozzája más okok, csapások is járulnak, okvetlenül tönkreteszik a legterhekből gázdát is. Ha figyelembe vesszük ezeket, továbbá a válságot, melybe az amerikai verseny folytán jutottunk, ha tekintjük az emelkedő közterheket, a hitelnek hiányát vagy ki nem elégítő itát, akkor nem csodálkozhatunk, hogyha oda jutottunk, ahol állunk. A bajokom józanabb életmód, az igények és közterhek apasítása mellett úgy enyhíthetünk, ha rövid lejáratu, földmondható kölcsönöket igyekezzünk zálogvetve, hosszú időre szóló kölcsönökhöz átválttatni s e célra az állam bélyeg- és illetékmentességet ad. Emellett azonban fejleszteni kell a személyes hitelt, mi a kisemberekre nézve az Országos Hitelszövetkezet révén könnyen megtehető. A felsőbb birtok-kategóriák tekintetében a takarékpénztárak reformja, a kölcsönzés ethizálása, a birtokosság körében alakítandó hiteligylet rész lehet segíteni. Sokat tenne a skót cash credit meghonosítása, továbbá a spekulacionális vételek lehetősége, ami a vételári hátralek apadását vonná maga után. Azzal fejezte be előadását, hogy minden javaslatot keresztülvitelől attól függ, vajjon társadalmunk el tud-e jutni arra az erkölcsi magaslatra, hogy a közvélemény erejével kényszeríteni bírja az illetékes tényezőket erre a honmentő munkára. (Mellesk éljenyzé.)

Az előadás körül megindult vitában elsőnek **Ugron Zoltán** szól föl.

Hosszasan kritizálta a jelzalogos kölcsönökkel foglalkozó intézeteket. Kivánatosnak tartja a jelzalogos kölcsönökre a perenkivüliséget.

György Endre elismeri, hogy javult a nagybirtokosok helyzete, javult a kisbirtokosoké is, az utóbbi a hitelszövetkezetek révén s azt hiszi, hogy a kisbirtokosok helyzetének szánalmasára legjobb eszköz a szövetkezetek által meghonosított speciális személyi kölcsön. Legrosszabb helyzete van a közép-birtokosnak s ma, amikor a kamallal alacsony, ma kellen a konverziót végrehajtani. A konverziók bélyegmentességet másodrangú kérdések tartja, a fő az, hogy azt az osztályt mentjük meg, amelyik 48-ban csaknem minden előjogáról lemondott. (Éljenyzés.)

Dessseffy Aurél gróf köszönetet fejezi ki úgy az előadónak, mint a felszólalóknak. Határozatot a nagygyűlés nem hoz a kérdésben, de gondoskodik arról, hogy az elhangzott eszméket népszerűsítsék.

A vita után az indítványok tárgyalása került napirendre.

Vásárcsarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítői fizeti jelentése december 9-éről.) A mai nap forgalma, dacára a lanya, nyirkos időjárásnak, mely a busmentiek szállítására kedvezőtlen befolyással volt, élneknek mondható. A mai nap ár-alkulásairól a következőkben számolunk be: Vidéki marhahús eleje 66—76, hátulja 76—90 korona 100 kilogrammonként, főtt borjúk húsban, hosszasan, súlylevonás nélkül 80—110, lezuhott sertésfés 100—104, sertésfés szalonnával 100—108 fillér kilogrammonként minőség szerint. Szopós malacok 120—140, süldök 110—130 fillérről nyertek elhelyezést. Vadfélék Szarvas 64—68, őz 90—100, vadcsiznó 60—90, dánvad 60 fillér kilogrammja, nagy fejletű nyulak 230—250 korona darabja, fogoly párja 160—180, fácán párja 480—60 korona. Friss telet tojás nagyon élnék keresletnek örvendett, mai ár 100—104, gyengébb minőségű 90—96 korona eredeti ládájukban. Vágott ludakban lanya az üzet és csak igazán prima, teljesen hizott áru talál gyors vevőre. Mai árak teljesen hizott, tisztán kezelt ludakért 108—116 fillér kilogrammonként minőség szerint, hizott pulyka 110—120 fillér kilogrammja. Gyümölcsfélék: I. r. nemes válogatott fajalma 32—40, II. r. 20—24 korona 100 kilogrammonként, nemes asztali körte I. r. 70—80, II. r. 40—50 fillér kilogrammja, dió 24—40 korona 100 kilogrammonként. Méz élneknek keresett, mai ár pergetett akácacézért 88—96 korona volt 100 kilogrammonként. Nagy gümős válogatott egészéges rózsaburgonya 8—8.50, sárga 8.50—9, fehér 4.80—5.20 korona mázsája. Vöröshagyma, egészéges mákó faj 20 korona Deligymölésöt a vidékre a következő árakon szállítunk. I. r. narancs 200-as 7.50, 300-as 9.—, 360-as 8.50 korona. I. r. citrom 300-as 7.—, 360-as 7.40 korona ládájukban. Kosár-narancs 100 kilogrammja 19 korona. Mandarin is van állandóan raklárton.

A hollandi életbiztosító társasághoz 1904. évi november hóban benyújtott 462 ajánlat 4.186.966.01 K tőke és járadékról, ebből visszaautasított 65 ajánlat 508.810 K tőke és járadékról, kiállított tehát 397 új kötvény 3.678.126.01 K tőke és járadékról. 1904. évi november végével a biztosítási állag volt: 36.116 kötvény 299.671.544.75 K tőke és járadékról.

Kobányai sertésvásár. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti 107—109 fillér. Fiala nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 110—111 fillér. Fiala közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 110—111 fillér. Könnyű (páronként 250 kilogramm) 109—110 fillér. Szerbiai; Nehéz (páronként 260 kg. feletti súlyban) 108—110 fillér. Közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 907

—108 fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 105—106 fillér. Sertésfészám: 1904. évi december hónap 7. napján volt készlet 81202 drb. 1904. december hónap 8. napján felhajtott 1547 drb. 1904. december hónap 8. napja elszállított 612 drb. 1904. december hónap 9. napjára maradt készletben 32137 darab. A hizott sertésfészám iranyzata: változaltan.

Sertéskonsumvásár. (A felkészítési sertésvásár és közgyűlési intézősége.) Mai felhajtás 1517 darab sertés, 117 drb süldő. Előző napi eladatlann maradvány 1352 drb sertés, 18 drb süldő, összesen 2909 drb sertés, 298 drb süldő. Eladott 1539 drb sertés, 200 drb süldő. Mai maradvány 1431 drb sertés, 98 drb süldő. A vásár élnék az árak hanyatlók. Következő árak jegyzeteltek: Zirsertés: Öreg I. rendű 250 kgon feletti 86—93 fillér, II. rendű 200—350 kgon 84—89 fillér, fiatal nehéz 300 kgon feletti 84—94 fillér, fiatal közép 230—300 kgon 79—93 fillér, fiatal könnyű 220 kgon 76—84 fillér, horvát süldő 60—74 fillér. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként álsúlyban értendők.

Budapesti borvásár. Felhajtott 890 drb első borju, 8 drb lelti borju. Árjegyzések: Elsőrendű első borjúkért 78—88 fillér, kivételesen 90—92 fillér, középminőségű első borjúkért 70—76 fillér, rugott borjúkért: 36—70 fillér, növekedésmarháért 40—56 fillér, (kilogrammonként, levonás nélkül). Az irányzat lanya volt, az árak 4—6 fillérről kg-ként csökkentek.

Áru- és értéktőzsde.

— December 9. —

A budapesti gabonátőzsde.

Készbusa mérsékelt kínálat és gyenge kereslet mellett ma nyugodtabb irányzatú volt. Elkelt 8000 mm. néhány fillérről olcsóbb árakon.

Ross jobb forgalom mellett ugyancsak néhány fillérről olcsóbb. Budapesti paritásra 7 K. 50—7 K. 60 fillérről jegyzünk budapesti paritásra.

Eladott:

Buza: Tiszavideki: 200 q, 80k, 10,45 K, 100 q, 80'5 k, 10,40 K, 100 q, 80'8 k, 10,37'5 k, 100 q, 80 k, 10,45 K, 100 q, 80 k, 10,35 K, 100 q, 80 k, 10,35 K, 300 sárga, 100 q, 80 k, 10,35 K, 100 q, 80 k, 10,35 K, 300 q, 79'5 k, 10,32'5 k, felső Budára, 200 q, 79 k, 10,30 K, 6 budai, 100 q, 78'8 k, 10,25 K, felső, mind három hónapra.

Pestmegyevidéki: 500 q, 80 k, 10,42'5 K, 100 q, 80 k, 10,42'5 k, 100 q, 80 k, 10,32'5 K, 150 q, 80 k, 10,42'5 K Budára, 100 q, 80 k, 10,35 K, 400 q, 79'5 k, 10,40 K, 300 q, 80 k, 10,35 K, 100 q, 79 k, 10,30 K, 400 q, 79 k, 10,35 K budai, 150 q, 79 k, 10,30 K, 150 q, 78'5 k, 10,37'5 K, mind három hónapra.

Felsőmagyarországi: 500 q, 79'5 k, 10,30 K, 400 q, 79 k, 10,35 K, 100 q, 80 k, 10,35 K, mind három hónapra.

Raktárár: 1150 q, 80'5k, 10,47'5 K, mind három hónapra.

Ross: 150 q, 7,60 K, 200 q, 7,60 K, 150 q, 7,60 K, 150 q, 7,60 K, 500 q, 7,57'5 k, 200 q, 7,57 K, 200 7,57'5 K 400 q, 7,55 K, 100 q, 7,50 K, kpl. par.

Tengeri (főgon) 200 q, 7,86 K, kpl. Tegnapielőtt delutár eladott. Bánsági: 3500 q, 78 k, 10,25 K.

Az árak 50 kg-ként korona értékben értendők.

A készáruáru hivatalos árjegyzése.

B u z a	50 kilogramm áru		100 kilogramm áru	
	ár	ár	ár	ár
Tiszavideki	10	10,20	10	10,20
"	10,05	10,15	10	10,25
"	10,1	10,25	10	10,40
Fehérmegyei	10	10,15	10	10,25
"	10,05	10,15	10	10,20
"	10,10	10,20	10	10,25
Pestvidéki	10	10,15	10	10,25
"	10,05	10,15	10	10,30
"	10,10	10,20	10	10,25
Bánsági	10	10,15	10	10,25
"	9,95	10,05	10	10,35
"	10,10	10,15	10	10,25
Bácskai	10	10,15	10	10,25
"	10,15	10,20	10	10,25
"	10,20	10,25	10	10,25
Szerb	9,90	9,95	10	9,70

Egyéb gabonafélék	50 kilogramm áru	
	ár	ár
Ross	7,80	7,70
"	7,90	7,80
Árpa	7,40	7,40
"	7,10	7,20
Köles	7,05	7,20
Zab	6,90	7,05
Tengeri	7,70	7,85
"	7,70	7,85
"	7,70	7,85
"	7,70	7,85
Repce	11,25	11,20

A délelőtti határidőüzletben lanya volt az irányzat.

Kötöttek: Buza Aprilisra 10,25—10,25—10,25—10,25— kor, zárl. 10,24—10,25 kor Buza októberre 8,86—8,88, zárlatkor 8,86—8,88 Ross Aprilisra 7,97—7,99—7,98 — zárlatkor 7,93—7,99 Tengeri májusra 7,53—7,61—7,59 — zárlatkor 7,59—7,60 Zab Aprilisra 7,20—7,22—7,20 — zárlatkor 7,20—7,21 korán.

A délutáni határidőüzletben nyugodt volt az irányzat.

Table with exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and wheat. Columns include item names and prices.

A budapesti terménytözsde.

Table listing agricultural products such as wheat, rye, and corn, along with their market prices and exchange rates.

A budapesti értéktözsde.

A New-Yorkból jelentett áresetek figyelmen kívül hagyatták és a tőzsde arbitrázs vételék következtében barátságos hangulathoz folyt le. A főérdeklődés ezúttal a két hitelrészvény iránt nyílt meg.

A helyi értékek piacán mozgalmassabb volt az üzlet. Pesti magyar kereskedelmi bank és Magyar Czukoripar részvények véleményvásárlások következtében emelkedtek.

Váltak és devizák iránzata változatlan. 20 frankos arany 19.65-19.11 kor. 50 márkás arany 23.48-23.66 korona.

Az előtözsde irányzata szilárd. Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 674.75 676.25 kor.

A helyi értékek piacán csöndes volt az üzlet. Forgalmában voltak: Országos központi takarékpénztár részvények 1760.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4-5 korona, 8 napra 11-13 korona, decz. végére 19-21 korona.

Az utótözsde csöndes volt az üzlet. Zárhatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 677.50.

A hivatalos zárlatok a következők voltak: Államadósság. a) Magyar államadósság.

Table showing government debt (Államadósság) with columns for item name, amount, and date.

Table listing bank exchange rates (Bankok) for various banks and currencies.

Table listing exchange rates for gold and silver (Takarékpenztárak).

Table listing exchange rates for insurance companies (Biztosító-társaságok).

Table listing exchange rates for various stocks (Váltó- és gégyár-részvények).

Table listing exchange rates for various commodities (Bányák és tégelyárak).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Table listing exchange rates for various types of bonds (Közlendési vállalatok részvényei).

Anglobank 286 — kor. Alpei bányarészvény 491.25 — kor. Osztrák-magyar államvasút részvény 651.25 — kor. Déli vasút részvény — 83.25 — korona.

Napirend, 10. december 10.

Napló: Szombat, december 10. Róm. kath.: Mellsőid. — Prot.: Judith. — Görög-ország (november 27.): Perzs. Jak. — Zsidó: Tebich 2. Nap kel 7 óra 22 perczkor, nyugszik 3 óra 51 perczkor.

KIADÓTULAJDONOS: A MAGYAR HIRLAPKÖZI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Advertisement for 'Olvassa és csodálja!' (Read and marvel!) featuring tennis rackets and other sports equipment.

Advertisement for 'Weiner Mátyas' (Weiner Mátyas) featuring a woman's fashion boutique.

Large advertisement for 'Ki akar egyéves önkéntes lenni?' (Who wants to be a one-year volunteer?) with details about the program and contact information.

CÉLSZERŰ AJÁNDÉK-TÁRGYAK 1-25 KORONÁIG.

ALAPÍTOTT 1876.

SZABOTT ÁRAK.

TEKINTETTEL A JELENLEGI VISZONYOKRA OLCSÓ ÁRBAN AJÁNL
CÉLSZERŰ AJÁNDÉK-TÁRGYAKAT
 URI-NŐIDIVAT ÉS FEHÉRNEMŰEKBEN
1 KORONÁTÓL 25 KORONÁIG
LUSTIG EDE KEREPESI-UT 2.

MINDEN CIKKEN A? ÁR A KIRAKATBAN LÁTHATÓ TULKÖVETELÉS KIZÁRVA.

SZIGETILAJOS UTODAI
Héjj Imre és Stiasny János
 szajgyártók, nyergesek és bórondósok
 Budapest, VIII., Muzeum-körút 10.

A legnagyobb raktári tarték nyergékből, löszerszámokból, indennemű lovagló- és utazási-cikkékből s minden készítményünk elismerés és tisztelet kivételül. Úgy főliszerelési mint bórondókban, s általában bármiféle utazási-cikkékből a legfinomabb és a legjobb kapunk, még pedig úgy a szerényebb mint a legdrágább igényeket is kielégítjük. — Tartalékok tisztáknak nyergeszeknek kölcsön adtatnak. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

FÉRFI és NŐI
 nemi betegségek,
 fertőzőgöcsér (impotencia) alapos gyógykezelésre leghatékonyabban ajánljuk

Dr. KAJDACSÝ
 v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.
 Rendel: 9-4-ig, este 7-8-ig.
 Budapest, IV., Kiglyó-u. 5. (Klotild-pal. I. em.)
 Levél útján is bízott gyógyszer.

! Számos elismerő nyilatkozat !

Takarékos gazdasszon y csakis
ILSE
 porosz szén-briketet használ.

mely tiszta, szagtalan; háros gáz, koromszék, kátrány- és szurokmentes Darabszám eladás folytán az átvétel és elhasználásnál könnyen ellenőrizhető.

Bérmentve házhoz szállítva:
 1000 drb K 15.— 500 drb K 7.50
 Megrendelhető.

„ILSE“ magyarországi vezérképviselőisége
 Budapest, V., Harminczad-utca 6.
 Telefon 47-20. Telefon 47-20.

Videki viszontelárusítók kerestetnek.

Magyarország
 legolcsóbb áruháza.

Miután több üzletet árverésen megvettünk a következő olcsó árbán árusítunk:

6 darab finom fűrés galériá	1	55 kr.
3 pár szappan nagy telér kőszel	1	50
Szappan vagy fűrés bármiféle ingek darabja	1	10
RR szifon és egész szines zellr ingek	1	35
Tiszta selyem n. akkondóli, 3 darab	1	80
Fegyver szaban kötött férfi harisnyák, 6 pár	1	78
Női szövet fekete harisnyák, 3 pár	1	40
Férfi harisny szövetes harisnyák, darabja	1	78
Előrejeltek férfi kopor alsónadrágok, darabja	1	36
Gyermek bőrcipők 20-25 számig, kitűnő minőség	1	78
20-25 számig párja	1	82
20-24	1	35
Férfi és női cipők minden számban tartós, erős kivitelben párja	1	85
Szines szaténterítők 6 szalvétával	1	10
Jobb minőség	1	25
Fonnyó damasz, abroncs 6 galváltával	1	55
Egész jó minőség	1	50
1 vég tiszta ezerny 20 méteres lánnyász minden számban	1	80
Kitűnő minőségű vízvezeték 3 fut 80 kr., 4 fut 80 kr.	1	30
1000g-es nagy tál kenőcs darabja	1	15
Fiandl peng olák elegáns kivitelben	1	15
Fiandl blúzok	1	15

Videki megrendelések utánvéttel azonnal eszközöltnék.

Pálf G. és Társa
 BUDAPEST,
 VIII., Kerepesi-ut 25. sz. am.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi és hújakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI
 specialista nemi bajokban
 emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszer foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget

(húgyvesztést, sebeket, syphilist és onfertőzéstől támadt idegbajokat).

Meglepő az eredmény **FÉRFI GYENGESEGNEL (IMPOTENTIA)** még öregebb egyéneknek is.

Biztos siker tolytan honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjazatlan válasz; Kíváncsi gyógyszeresek. —
 Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.
 Budapest, Erzsébet-körút 12. szám.
 Felelet: bejárat a lépcsőnél. — Kívön váróterem.

Szenved Ön
 viszketegségben?

vagy sűrűsödött hajlalmakban? Vagy viszkető exzemában? Ezen mákos, mindennemű viszketegséggel párosult törbajok ellen ma már az egyedüli általános kipebait szer:

Erényi-Ichthyol-Salicyl.

Hazználható: az arcon, kezeken, lábakon, végbél és lábközötti viszkető fajtalmaknál, melyek sürűsödés vagy melegség által kőpeződnek, feldurvánosodnak és kőszednek. Fogyódtól szer: kópaly, bőrhámítás, bőrpőrdőzés, ekzém és legyűs viszketeg ellen. — Teljesen ártalmatlan, orvosilag rosdák, erősen száraz, deszulfidok, fűdalomcsillapító. — Ár: 2 korona. (Használati utasítás mellékelve.) Postán az utólagi utánvéttel mellett a kősző:

Erényi Béla — „Diana-gyógyszertár“ —
 Budapest, Márcy-körút 5/W.

Polgári iskolai magánvizsgálatra, javítóvizsgákra, érettségire előkészítő leltitiumerősen felkészítő tanfolyamok. — Dombóvár-utca 22.

BUTOR
 mindennapi, melyen lezsaláttott árbán

sürgősen eladó.
 Steinberger Manó butor-társaság, Teréz-körút 40

Acetylen lámpák
 kocsi, rud, Spritzbogen, pőzna asztali, kertüdvári, istálló és kézi

Acetylen lámpák
 = Automobil lámpák =

éjjeli szantásolnál gőzekre kiválóan alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Bárdi József
 Budapest,
 VI., Gyár-utca 10. szám,
 (Ándrássy-ut és király-utca között.)
 Árjegyzék ingyen.

Törvényesen védve

CSOKOLÁDÉ

LOBOSICZ

CAKESJES
 MARIPIÁN SÜTEMÉNYEK

BOMBONK, DESSZERTIK

KAKAÓ

